

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Δέκατος

Συνδρομή ἰτησία: Ἐν Ἀθήναις, πρ. 10, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις πρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ πρ. 20. — Αἰσυνδρομαὶ ἔρ-
χονται ἀπὸ τῶν ταχυδρομικῶν ἐκδοσέων καὶ τῶν ἰτησίων — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

21 Δεκεμβρίου 1880

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Ἐδμὸνδου δὲ Ἀμίκις. Μετάφρασις
ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ τῆς δεκάτης ἐκδόσεως ὑπὸ ***]

Συνίξις: 181 σελ. 795.

Κατὰ βάθος ὅμως, καθὼς προσεῖπα, ἡ ἐντύπω-
σις εἶνε ὀλιγοβά, καὶ δὲν ἐσφάλη ὁ μέγας ποιη-
τῆς, ὅστις παρωμοίᾳσε τὸ τζαμίον τῆς Ἀγίας
Σοφίας μὲ «κολοσσαῖον τάφον», διότι ἀπαντα-
χόθεν φαίνονται τὰ ἔχνη φρικτῆς ἐρημώσεως, καὶ
αἰσθάνεται τις πλειοτέραν ὀλίψιν συλλογίζομενος
τὸ τί ἦτο ἄλλοτε, παρὰ χαρὰν θαυμάζων ὅτι
εἶνε ἀκόμη. Ἀφ' οὗ κατενυκσθῇ τὸ αἰσθημα τοῦ
πρώτου θαυμασμοῦ, ἡ διάνοια ἐκσφενδονᾶται
πρὸς τὸ παρελθόν. Καὶ σήμερον ἀκόμη, μετὰ τρία
ἔτη, οὐδέποτε ἀναπολῶ εἰς τὴν διάνοιάν μου τὸ
μέγα τζαμίον, χωρὶς ν' ἀναγκάζωμαι νὰ φαντά-
ζωμαι ἀντ' αὐτοῦ τὴν ἐκκλησίαν. Κατεδαφίζω
τοὺς μουσουλμανικοὺς ἄμβωνας, ἀφαιρῶ τὰς καν-
δήλας καὶ τὰς πυέλους, ἀποσπῶ τοὺς δίσκους
καὶ τὰς ἐκ πορφυρίτου πλάκας, ἐπανανοίγω τὰς
ἐντετελισμένους πύλας καὶ τὰ ἐντετελισμένα
παράθυρα, ἐκτρίβω τὸ κονίαμα τὸ ἐπικαλύπτον
τοὺς τοίχους καὶ τοὺς θόλους, καὶ ἰδοὺ ὁ ναὸς
δόλοκληρος καὶ νεώτατος, ὅπως καὶ πρὸ τριῶν
αἰώνων, ὁπότε ἐπεφώνησεν ὁ Ἰουστινιανός: —
Δόξα τῷ Θεῷ, τῷ καταξιώσαντί με νὰ συντε-
λέσω τὸ ἔργον τοῦτο! Νενίκηκά σε, Σολομῶν!
— Ὅπου καὶ ἂν στρέψῃς τὸ βλέμμα, τὰ πάντα
λάμπουν, φεγγαβολοῦν καὶ ἀστράπτουν, ὅπως εἰς
τὰς μαγικὰς χώρας τῶν μύθων. Οἱ μεγάλοι τοῦ-
χοι, ἐπενδεδυμένοι μὲ μάρμαρα πολύτιμα, ἐκ-
πέμπουσιν ἀντανακλάσεις χρυσοῦ, ἐλέφαντος, χά-
λυβος, κοραλλίου καὶ κόχλου· αἱ ἀναρίθμητοι κη-
λίδες τῶν μαρμάρων φαίνονται ὡς στέμματα καὶ
στεφάναι ἀνθέων· τὰ ἀπέραντα ἐκ κρυστάλλου
μωσαϊκὰ παρέχουσιν εἰς τοὺς τοίχους, ἐφ' ὧν κα-
ταπίπτει ἀκτὶς ἡλίου, τὴν ὅψιν τοίχων ἀργυρῶν
κεκοσμημένων μὲ ἀδάμαντας. Τὰ κιονόκρανα,
αἱ κορωνίδες, αἱ θύραι, αἱ ζωοφόροι τῶν τόξων
εἶνε ἐξ ὀρειχάλκου ἐπιχρύσου. Οἱ θόλοι τῶν
στοῶν καὶ τῶν ὑπερώων, ἐξωγραφημένοι ἐγκαυ-
στικῶς, παριστῶσι κολοσσαίους ἀγγέλους καὶ
ἀγίους ἐπὶ χρυσοῦ δαπέδου. Ἐνώπιον τῶν παρα-
στάδων, ἐντὸς τῶν παρεκκλησίων, ἐγγὺς τῶν πυ-
λῶν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν κίωνων, ὀρθοῦνται ἀγάλ-
ματα μαρμάρινα καὶ ὀρειχάλκινα, λυχνία ὑπερ-
μεγέθεις δόλοχρυσοι, εὐαγγέλια γιγάντεια ἐπεστη-

ριγμένα ἐπ' ἀναλογείων, ἅτινα ἀπαστράπτουσιν
ὡς ἐδώλια βασιλικά, ὑψηλοὶ σταυροὶ ἐξ ἐλέφαν-
τος, ἀγγεῖα φεγγαβολοῦντα ἐκ τῶν μαρμαριτῶν.
Εἰς δὲ τὰ ἐνδόματα τοῦ καθολικοῦ φαίνεται μαρ-
μαρυγὴ τις συγκεχυμένη, ὡς πολλῶν καιομένων
πρυγμάτων. Εἶνε τὰ δρύφακτα τοῦ χοροῦ ἐξ ὀ-
ρειχάλκου ἐπιχρύσου· εἶνε τὸ ἀναλογεῖον, συγκολλ-
ηθὲν ἐκ τετρακισχιλίων λιτρῶν ἀργύρου, ἥτοι
ἐκ ποσοῦ, ὅπερ συναπετέλεσεν δόλοκληρος ὁ ἐτή-
σιος φόρος τῆς Αἰγύπτου· αἱ καθέδραι ἐπτὰ ἱε-
ρέων, ὁ θρόνος τοῦ πατριάρχου, ὁ θρόνος τοῦ αὐ-
τοκράτορος, ἐπίχρυσοι, κατὰ γλυφοί, σκεπασμένοι
μὲ ξύλινα συναρμολογήματα καὶ μαρμαρίτας, ἐφ'
ἧν, ὡς αἰεὶ κατέρχεται τὸ φῶς κατ' εὐθείαν, εἶνε
ἀδύνατον νὰ προσηλωθῇ τὸ βλέμμα. Ἐπέκεινα
τῶν λάμπων τούτων φαίνεται εἰς τὴν ἀψίδα
λαμπηδὼν ἐτι ζωηρότερα. Εἶνε τὸ θυσιαστήριον,
οὐτινος ἡ ἀγία τράπεζα, βάζαζομένη ὑπὸ τες-
σάρων χρυσοῦν στύλων, κατεσκευάσθη ἐκ συγχω-
νεύματος ἀργύρου, χρυσοῦ, κασσιτέρου καὶ μαρ-
μαριτῶν, καὶ τὸ κιβώριον, ὅπερ συναποτελοῦσι
τέσσαρες στύλοι ἐκ καθαροῦ ἀργύρου, ἐφ' ὧν ὑ-
ψοῦται θόλος δόλοχρυσος, φέρων ἐπὶ κορυφῇ σφαῖ-
ραν καὶ ἐπ' αὐτῇ σταυρὸν ἐκ χρυσοῦ ἔλκοντος
διακοσίας ἐξήκοντα λίτρας. Πέραν δὲ τοῦ θυσι-
αστηρίου ὑψοῦται μορφὴ γιγάντειος, ἡ τῆς Ἀγίας
Σοφίας, ἥς οἱ μὲν πόδες ψαύουσι τὸ ἔδαφος, ἡ
δὲ κεφαλὴ φθάνει ἐπάνω εἰς τὸν θόλον τῆς ἀψί-
δος. Ὑπεράνω δὲ τῶν θησαυρῶν τούτων λάμ-
πουν τὰ ἐπτὰ ἡμιθόλια, σκεπασμένα μὲ μωσα-
ϊκὰ ἐκ χρυσοῦ καὶ κρυστάλλου, καὶ ὁ μέγας θό-
λος, ἐφ' οὗ κατατείνονται αἱ ἀπειρομεγέθεις εἰ-
κόνες τῶν Ἀποστόλων, τῶν Ἐξαγγελιστῶν, τῆς
Παναγίας καὶ τοῦ Σταυροῦ, κατὰ χρυσοῦ, κατὰ
χρῶματος καὶ φεγγαβολοῦ, ὡς θόλος κειμηλίων καὶ
ανθέων. Θόλοι δὲ, κίονες, ἀγάλματα καὶ λυχνία
ἐνοπτρίζονται εἰς τὸ ἀπέραντον δάπεδον ἐκ μαρ-
μαροῦ κυματοειδοῦς τῆς Προκοπῆς, ὅπερ ὅταν
ἴδῃς ἐκ τῶν τεσσάρων κυρίων πυλῶν τοῦ ναοῦ,
παρίστανται τὴν εἰκόνα τεσσάρων μεγαλοπρεπῶν πο-
ταμῶν, ῥυτιδουμένων ὑπὸ τοῦ ἀνέμου. Τοιοῦτον
ἦτο τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ναοῦ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ
φαντασθῇ τις καὶ τὸ μέγα προαύλιον, περικυ-
κλωμένον ἀπὸ κίονας καὶ ἀπὸ τοίχους ψηφιδω-
τοῦς, καὶ στολισμένον μὲ κρήνας μαρμαρίνας, καὶ
ἀγαλμάτια ἑπιπλά· τὸν πύργον, ὁπότεν τρακον-
ταδύο κώδωνες κατέσειον διὰ τῶν ἡχῶν τῶν τοῦς

—Οἱ μουσουλμάνοι υπεκλίνοντο βαθύτατα· πολλοὶ εὐρωπαῖοι ἐξέβαλλον τὸν πῖλον των· ἀλλ' αὐτὸς πρὸς οὐδέν· ἀπέδιδε τὸν χαιρετισμόν. Διαβαίνων ἐνώπιον ἡμῶν ἐξῆλθεν ἐν βλέμμα εἰς ἀξιωματικὸν ὑψηλότατον, ὅστις τὸν ἐχαιρέτα διὰ τοῦ ξίφους· ἐν ἄλλο εἰς τὸν Βόσπορον, καὶ ἀκολούθως ἐν βλέμμα μακρότερον εἰς δύο νεάνιδας ἀγγλίδας, αἵτινες τὸν παρετήρουν ἐκ τινος ἀμάξης, καὶ αἵτινες ἐκοκκίνισαν ὡς δύο χαμοκέραια. Παρετήρησα ὅτι εἶχε λευκὴν τὴν χεῖρα καὶ εὐμορφον, καὶ ἦτο ἀκριβῶς ἡ δεξιὰ, ἐκείνη, μὲ τὴν ὁποίαν δύο ἔτη μετέπειτα ἤνοιξε τὴν φλέβα του ἐν τῷ λουτρῷ. Ὅπισθεν αὐτοῦ διήλθε πλήθος πασάδων καὶ αὐλικῶν, ἀνθρώπων εὐσώμων, ὅλων ἐφίππων· ἦσαν ὅλοι μεγαλάνθρωποι μὲ μέγαν μέλανα πώγωνα, φέροντες στολὴν ἀπλὴν, σιωπηλοὶ, σοβαροὶ καὶ σκυθρωποὶ, ὡς ἐάν εἰ συνώδευον νεκρικὴν πομπήν· ἀκολούθως δ' ἐπέρχοντο πλήθος ἵπποκόμων, ἄγοντες ἐκ τῆς χειρὸς ἵππους μεγαλοπρεπεῖς· ἀκολούθως ἄλλο πλήθος ἀξιωματικῶν πεζῶν μὲ τὸ στῆθος κεκαλυμμένον ἀπὸ χρυσῆς σειρήτιας· οἵτινες ἀφ' οὗ παρήλθον, οἱ στρατιῶται κατεβίβασαν τὰ ὅπλα, καὶ τὸ πλήθος διεσκορπίσθη τῇδε κακεῖσε τῆς πλατείας, ἐγὼ δὲ ἔμεινα ἐκεῖ ἀκίνητος, μὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ὄρους Βουλγουρλοῦ, συλλογίζόμενος τὴν παράδοξον κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρίσκεται εἰς Σουλτάνος τῆς Σταμπούλ.

Εἶνε, ἐσυλλογίζομαι, μονάρχης μωαμεθανός, καὶ τὰ ἀνάκτορά του τὰ ἔχει εἰς τοὺς πρόποδας πόλεως χριστιανικῆς, τοῦ Σταυροδρομίου, ἥτις πυργούται ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του. Εἶνε μονάρχης ἀπόλυτος μίᾳς τῶν εὐρυτέρων αὐτοκρατοριῶν τοῦ κόσμου, καὶ ἐντὸς τῆς πρωτευούσης του, ὀλίγον μακρὰν αὐτοῦ, ἐντὸς μεγάλων παλατιῶν, τὰ ὁποῖα κεῖνται ὑπεράνω τοῦ Σεραγίου του, διατρέβουσι τέσσαρες ἢ πέντε ξένοι φιλόφρονες, οἵτινες φέρονται ὡς οἰκοδεσπόται ἐντὸς τῆς ἰδίας αὐτοῦ οἰκίας, καὶ οἵτινες ὑποκρύπτουσιν εἰς τοὺς εὐσεβάστους των πρὸς αὐτὸν λόγους ἀπειλῆν διαρκῆ, ἥτις τὸν κάμνει νὰ τρέμῃ. Ἐχει εἰς τὰς χεῖράς του ἐξουσίαν ἄπειρον, τὴν περιουσίαν καὶ τὴν ζωὴν ἑκατομμυρίων ὑπηκόων, τὸ μέσον νὰ κορέσῃ καὶ τὰς πλέον παράφρονας ἐπιθυμίας του, καὶ δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς του. Περικυκλοῦται ἀπὸ στρατὸν ὅλον αὐλικῶν καὶ φρουρῶν, οἵτινες θὰ ἐφίλουν καὶ αὐτὰ τὰ ἔχνη τῶν ποδῶν του, καὶ τρέμει ἀδιακόπως διὰ τὴν ζωὴν ἐκυτοῦ καὶ τῶν υἱῶν του. Ἐχει χιλιάς γυναῖκας ἐκ τῶν ὠραιότερων τῆς γῆς, καὶ μόνος αὐτὸς ἐξ ὅλων τῶν μουσουλμάνων τοῦ κράτους του δὲν δύναται νὰ δώσῃ ὡς σύζυγος τὴν χεῖρα εἰς μίαν γυναῖκα ἐλευθέραν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ παρὰ υἱοὺς δούλης—ὕπ' αὐτοῦ ἐκείνου τοῦ λαοῦ, ὅστις ἀποκαλεῖ αὐτὸν «σκιὰν τοῦ Θεοῦ». Τὸ ὄνομά του

ἀντηχεῖ σεβαστὸν καὶ φοβερὸν ἀπὸ τῶν ἐσχατιῶν τῆς Ταταρίας μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τοῦ Μαγρέμπ, καὶ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πρωτευούσῃ ὑπάρχει λαὸς πολυάριθμος καὶ ἀείποτε ἀυξάνων, ἐφ' οὗ δὲν ἔχει οὐδὲ σκιὰν ἐξουσίας, καὶ ὅστις ἐμπνέει καὶ αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν πίστιν του. Ἐφ' ἅπαν τὸ πρόσωπον τῆς ἀπείρου του αὐτοκρατορίας, μεταξὺ τῶν ἀθλιωτέρων φυλῶν τῶν ἀπωτάτων ἐπαρχιῶν, εἰς τὰ πλέον ἐρημικὰ τζαμιά καὶ μοναστήρια τῶν ἀγριωτέρων χωρῶν, τελοῦνται δεήσεις διάπυροι ὑπὲρ τῆς ζωῆς καὶ τῆς δόξης του· καὶ αὐτὸς δὲν δύναται νὰ κάμῃ ἐν βῆμα εἰς τὸ κράτος του, χωρὶς ν' ἀπαντήσῃ ἐχθροὺς, οἵτινες τὸν ἀποστρέφονται, καὶ οἵτινες ἐπικαλοῦνται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ τὴν ἐκδίκησιν τοῦ Θεοῦ. Δι' ὅλον τὸ μέρος τοῦ κόσμου, ὅπερ ἐκτείνεται ἐνώπιον τῶν ἀνακτόρων του, εἶνε εἰς τῶν σεβαστοτέρων καὶ φοβερωτέρων μοναρχῶν τοῦ κόσμου· ἀλλὰ διὰ τὸ μέρος, ὅπερ ἐκτείνεται ὀπίσθεν αὐτοῦ, εἶνε ὁ ἀσθενέστερος, ὁ μικρότερος, ὁ ἀθλιώτερος ἄνθρωπος, ὅστις φορεῖ διὰ δῆμα ἐπὶ κεφαλῆς. Ρεῦμα ὑπερμέγεθες ἰδεῶν, θελήσεων, καὶ δυνάμεων ἐναντίων εἰς τὴν φύσιν καὶ τὰς παραδόσεις τῆς ἐξουσίας του τὸν περιτυλίσσει, τὸν πλημμυρεῖ, καὶ μεταμορφώνει κάτωθεν αὐτοῦ, πέριξ αὐτοῦ, χωρὶς αὐτὸς νὰ θέλῃ, χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ ἴδῃ, συνηθείας, νόμους, ἔθιμα, δοξασίας, ἀνθρώπους, τὰ πάντα. Καὶ εἶνε ἐκεῖ αὐτὸς, μεταξὺ Εὐρώπης καὶ Ἀσίας, εἰς τὰ ἀπέραντα καὶ ὑπὸ τῆς θαλάσσης βρεχόμενα ἀνάκτορά του, ὡς ἐντὸς πλοίου ἐτοίμου ν' ἀποπλεύσῃ, ἐν μέσῳ ἀπείρου συγχύσεως ἰδεῶν καὶ πραγμάτων, περικυκλωμένος ἀπὸ πομπὴν μυθώδη, καὶ ἀπὸ ἄπειρον ἀθλιότητα, ὅχι πλέον τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ὅχι πλέον ἀληθὲς μουσουλμάνος, ὅχι ἀκόμη ἀληθὲς εὐρωπαῖος, ἄρχων λαοῦ ἐν μέρει μεταβεβλημένου ἤδη, βάρβαρος ὡς ἐκ τοῦ αἵματος, πολιτισμένος ὡς ἐκ τῆς ὕψεως, διπρόσωπος ὡς ὁ Ἰανθός, ὑπηρετούμενος ὡς Θεός, ἐπιτηρούμενος ὡς δούλος, λατρευόμενος, ἐνεδρευόμενος, ἀποτυφλούμενος, καὶ ὅμως ἐκάστη ἡμέρα παρερχομένη σθῆναι μίαν ἀκτίνα ἀπὸ τοῦ στεφάνου τῆς δόξης του, καὶ ἀφαιρεῖ ἓνα λίθον ἀπὸ τοῦ στυλοβάτου του. Ἐγὼ νομίζω ὅτι, ἂν ἦμην εἰς τὴν θέσιν του, βεβαρημένος ἀπὸ τὴν κατάστασιν ταύτην, τὴν τόσον μοναδικὴν ἐν τῷ κόσμῳ, χορτασμένος ἀπὸ τὰς ἡδονάς, ἀηδιασμένος ἀπὸ τὰς κολακείας, καταβεβλημένος ἀπὸ τὰς ὑποψίας, κατηγανакτημένος διὰ τὴν ἐπισφαλῆ ἐκείνην καὶ ἀργὴν ἡγεμονίαν ἐπὶ τῆς ἀκατονομάστου ταύτης ἀταξίας, ἐνίοτε, καθ' ἣν ὦραν τὸ ἀπέραντον Σεράγιον εἶνε βυθισμένον εἰς τὸν ὕπνον, θὰ ἐξρίπτομην εἰς τὸν Βόσπορον ὡς δραπέτης κατέργου, καὶ θὰ ὑπῆγαινα τὴν νύκτα εἰς καπηλειὸν τι τοῦ Γαλατᾶ, καὶ θὰ ἐκάθισα εἰς τὸ μέσον ὀμίλου ναυτῶν μὲ ποτήριον ζύθου εἰς τὴν χεῖρα καὶ γυψίνην πίπαν μεταξὺ τῶν ὀδόντων, καὶ θὰ συνωρύομην μετ' αὐτῶν τὴν *Μασσαλιωτίν*.

Μεθ' ἡμίσειαν ὥραν ὁ Σουλτάνος διέβη ἐκ νέου ἐλεῖθεν ἐντὸς κλειστῆς ἀμάξης, ἀκολουθούμενος ὑπὸ στίφους ἀξιωματικῶν πεζῶν, καὶ τὸ θέαμα ἐτελείωσε τοιοῦτοτρόπως. Ὅ, τι δὲ μοι ἔκαμε τὴν χειροτέρα ἀπὸ ὅλα ἐντύπωσιν, εἶνε οἱ ἀξιωματικοὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες, φέροντες τὴν μεγάλην τῶν στολῆν, ἐπηκολούθουν τροχάδην ὡς ὄμιλος ὑπηρετῶν ὀπισθεν τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀμάξης. Οὐδέποτε εἶδα παρομοίαν ἐκπόρευσιν τῶν στρατιωτικῶν ἐμβλημάτων.

Τὸ θέαμα τοῦτο τῆς διαβάσεως τοῦ Σουλτάνου εἶνε σήμερον, καθὼς βλέπει τις, οὐδενὸς λόγου ἄξιον πρᾶγμα. Οἱ Σουλτάνοι ἄλλων χρόνων ἐξήρχοντο μετὰ μεγάλης πομπῆς, προηγούμενοι καὶ ἀκολουθούμενοι ἀπὸ νέφη ἱππέων, καὶ δούλων, καὶ ἀπὸ φρουρὰς μπισταντζιδων, εὐνούχων, θαλαμηπόλων, οἵτινες φαινόμενοι μακρόθεν παρίστων τὸ θέαμα, ὅπως ἔλεγον οἱ ἐνθουσιώδεις χρονογράφοι, «εὐρέος ἀλωνίου λειρίων». Οἱ σημερινοὶ Σουλτάνοι τούναντίον φαίνεται ὅτι ἀποφεύγουσι τὰς πομπὰς ὡς ἐπιδείξεις θεατρικὰς μεγαλείου παρελθόντος. Πολλὰκις δ' ἐρωτῶ ἐμαυτὸν, τί θὰ ἔλεγεν εἰς τῶν πρώτων ἐκείνων μοναρχῶν, ἂν ἀνιστάμενος ἐκ τοῦ ἐν Προύσῃ τάναρχου, ἢ ἐκ τοῦ ἐν Σταμπούλ τουρμπέτου, ἔβλεπε διαβαίνοντα ἓνα τῶν ἐκγόνων του τούτων τοῦ αἵματος, παραχωμένον μέσα εἰς ἐπενδύτην μαυροῦ, χωρὶς σαρίκιν, χωρὶς ξίφος, χωρὶς λίθους πολυτίμους, καὶ ἐν τῷ μέσῳ πλήθους ξένων προπετῶν. Νομίζω, ὅτι θὰ ἠρρυθία ἐκ λύσεως καὶ ἐξ αἰδοῦς, καὶ ὅτι εἰς σημείον τῆς ἐσχάτης περιφρονήσεως θὰ διέταττε νὰ τοῦ κόψουν τὴν γενειάδα διὰ μαχαίρας, ὅπως ἔκαμε Σουλταῖν ὁ Α' διὰ τὸν Χασσάν, ἥτις εἶνε ἡ χειροτέρα ὕβρις, ἥτις δύναται νὰ γείνῃ εἰς ὀθωμανόν. Καὶ ἀληθῶς μεταξὺ τῶν σημερινῶν σουλτάνων καὶ τῶν πρώτων ἐκείνων, ὧν τὰ ὀνόματα ἀντήχησαν εἰς τὴν Εὐρώπῃν μεταξὺ τοῦ IB' καὶ IG' αἰῶνος ὡς βρονταὶ κεραυνῶν, ὑπάρχει ἡ αὐτὴ διαφορὰ, ἡ τις καὶ μεταξὺ τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν καὶ τῆς τῶν πρώτων αἰώνων. Ἐκεῖνοι συνῆπτον ἐν ἐαυτοῖς τὴν νεότητά, τὸ κάλλος καὶ τὴν βώμην τῆς φυλῆς των· καὶ δὲν ἦσαν μόνον εἰκὼν ζωσκα τοῦ ἰδίου αὐτῶν λαοῦ, ἢ καλλιπρεπὴς σημαία, ἢ πολύτιμος λίθος τῆς σπάθης τοῦ ἰσλαμισμού· ἀλλὰ καὶ συναπετέλουν αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ἀληθὴ δύναμιν, καὶ τοιαύτην, ὥστε οὐδεὶς θέλει ἀρνηθῇ ὅτι αἱ προσωπικαὶ αὐτῶν ἀρεταὶ ὑπῆρξαν μία ἀπὸ τὰς δραστηριωτέρας αἰτίας, ὅσαι συνετέλεσαν εἰς τὴν θαυμασίαν ἐπαύξησιν τῆς ὀθωμανικῆς δυνάμεως. Ἡ ὠραιότερα περίοδος εἶνε ἡ τῆς πρώτης νεότητος, ἥτις περιλαμβάνει ἑκατὸν ἐνενήκοντα τρία ἔτη ἀπὸ τοῦ Ὀσμὰν μέχρι Μωάμεθ τοῦ Β'. Οὗτοι συναπετέλεσαν ἄλυσιν ἀληθῶς ἡγεμόνων ῥωμαλεωτάτων, καὶ, ἐκτὸς ἐνός, ἅμα δὲ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν τότε χρόνων καὶ τῶν περιστάσεων τῆς φυ-

λῆς, αὐστηρῶν, συνετῶν καὶ δημοφιλῶν· ἀγρίων συχνάκις, ἀλλὰ σπανίως ἀδίκων, πολλάκις δὲ καὶ γενναίων καὶ εὐεργετικῶν πρὸς τοὺς ἐχθρούς· ἀπάντων τέλος τοιούτων, ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ εἶνε οἱ ἡγεμόνες τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὠραῖοι καὶ φοβεροὶ τὴν ὄψιν, λέοντες ἀληθεῖς, ὅπως τοὺς ὠνόμαζον αἱ μητέρες των, «ὧν ὁ βρυγμὸς ἔκαμνε τὴν γῆν νὰ τρέμῃ». Οἱ Ἀβδούλ-Μετζιδ, οἱ Ἀβδούλ-Ἀζίζ, οἱ Μουράδ, οἱ Χαμὶδ δὲν εἶνε παρὰ μορμολύκια παδισάχιδων, παραβαλλόμενοι πρὸς τοὺς φοβεροὺς ἐκείνους νεανίας, υἱοὺς μητέρων πεντεκαίδεκαετῶν καὶ πατέρων δεκακαιδεκαετῶν, ἀποκυήματα τοῦ ἄνθους τοῦ ταταρικοῦ αἵματος καὶ τῆς ἑλληνικῆς, περσικῆς καὶ καυκασίας καλλιλογῆς. Τεσσαρκαίδεκέτις ἐδιοίκουν στρατοὺς καὶ ἐκυβέρνηον ἐπαρχίας, καὶ ἐλάμβανον ὡς βραβεῖον ἐκ χειρὸς τῆς ἰδίας αὐτῶν μητρὸς δούλας ὠραίας καὶ διαπύρους ὡς ἐκεῖνοι. Εἰς ἡλικίαν δεκαεξέτων ἦσαν ἤδη πατέρες, ἐγίνοντο δὲ ὁμοίως πατέρες ἀκόμη καὶ ἐξηκοντούταις. Ἀλλ' ὁ ἔρως δὲν ἐξενεούρει ἐν αὐτοῖς τὴν βώμην τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος. Ἡ ψυχὴ των ἦτο ἐκ σιδήρου, ἔλεγον οἱ ποιηταί, τὸ δὲ σῶμά των ἐκ γάλυβος. Ὅλοι εἶχον κοινὰ τινὰ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα, τὰ ὁποῖα ἐξηφανίσθησαν ἔπειτα εἰς τοὺς ἐκφύλους ἀπογόνους των· τὸ μέτωπον ὑψηλόν, τὰς ὀφρύας τοξοειδεῖς καὶ συνημμένας, ὅπως αἱ τῶν Περσῶν, τοὺς ὀφθαλμοὺς κυκλωποῦς, ὅπως οἱ τῶν τέκνων τῶν στεππῶν, τὴν βίνα κατακαμπτομένην ἐπὶ τοῦ πορφυροῦ στόματος, «ὅπως τὸ ῥάμφος ψιττακοῦ ἐπὶ κερασίῳ», καὶ πυκνοτάτους μαύρους πώγωνα, διὰ τοὺς ὁποῖους οἱ ποιηταὶ τῶν ἀνακτόρων ἐτήκοντο ἀναζητοῦντες παρομοιώσεις κομψῆς καὶ φοβεράς. Εἶχον τὸ «βλέμμα τοῦ ἀετοῦ τοῦ ὄρους Ταύρου, καὶ τὴν βώμην τοῦ βασιλέως τῆς ἐρήμου»· λαίμους ταύρου, πλατυτάτους ὄμους, στέρνα προέχοντα, «ἱκανὰ νὰ περιλάβωσιν ὅλον τὸν πολεμικὸν μένος τῶν λαῶν αὐτῶν», βραχίονας μακροτάτους, ἀρθρώσεις κολασιαίας, κνήμας βραχείας καὶ τοξοειδεῖς, αἵτινες ἔκαμνον νὰ χρεμετίζωσιν ἐκ τοῦ πόνου οἱ ῥωμαλεώτεροι ἵπποι τῶν τουρκομάνων, καὶ μακρὰς χεῖρας μαλλιαράς, αἵτινες ἐκράδαινον ὡς βακτηρίδια τὰ ῥόπαλα καὶ τὰ ὑπερμεγέθη τόξα τῶν ὀρειχαλκίνων στρατιωτῶν των. Ἐπερὸν δὲ καὶ ἐπάνωμα ἄξια αὐτῶν· παλαιστής, πρόμαχος, κεραινός, ὀστεοκατάκτης, αἰμοχύτης. Ὁ πόλεμος ἦτο μετὰ τὸν Ἀλλάχ τὸν πρῶτον ἀντικείμενον, ὅπερ διεννοοῦντο, καὶ ὁ θάνατος τὸ τελευταῖον. Δὲν εἶχον τὴν μεγαλοφυῆαν μεγάλων στρατηγῶν, ἀλλ' ἦσαν προικισμένοι μὲ ὅλην ἐκείνην τὴν ἐτοιμότητα τῆς ἀποφάσεως, ἥτις σχεδὸν πάντοτε ἀντικαθίστῃ τὴν ἑλλειψιν αὐτῆς, καὶ τὴν ἀγρίαν ἐπιμονήν, ἥτις οὐχὶ σπανίως ἐπιτυγχάνει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Ἰπταντὸ ὡς Ἐρινύες πτερωταὶ διὰ τῶν πεδίων τῆς μάχης, δεικνύοντες μακρόθεν τὰ πτερὰ τοῦ ἐρωδιοῦ, τὰ ἐμπηγμένα εἰς τὰ

λευκά των σαρίκια, καὶ τὰ πορφυρὰ καὶ χρυσο-
κέντητα πλατέα των καφτάνια, οἱ δ' ἄγριοι των
ὠρυγμοὶ ἐπανεδίδωκαν πρὸ αὐτῶν τὰ ὑπὸ τοῦ σε-
ρικοῦ καὶ γερμανικοῦ πυρὸς κατακρουρημένα
των στίφη, δάκρυς δὲν ἐπῆρουν πλέον τὰ βού-
νευρα χιλίων ἐκμανῶν τσκούσιδων. Ἐξήριπτον
τοὺς ἵππους των εἰς τοὺς ποταμούς, ὅπως διαβῶ-
σιν αὐτοὺς κολυμβῶντες, καὶ ἐκράδαινον ὑπεράνω
τῶν ὑδάτων ῥομφαίας κατασταζούσας αἷμα· ἤρ-
παζον, διερχόμενοι, ἀπὸ τὸν λαϊκὸν καὶ κατε-
κρήμιζον ἀπὸ τοῦ σάγματος πασάδες ἀμελεῖς
ἢ νυσταλέους· δάκρυς δ' ἐπῆρχετο τροπὴ, ἐπῆδων
κάτω ἐκ τοῦ ἵππου, καὶ ἐνέπηγον τὰ ἐκ τῶν λυ-
χνιτῶν φεγγαῖα ἐγγειρίδια των εἰς τὰ νῶτα
τῶν φυγάδων στρατιωτῶν· θανασίμως δὲ τιτρω-
σκόμενοι, ἀνέβαινον, πιέζοντες τὸ τραῦμα, εἰς
ὕψηλόν τι μέρος τοῦ πεδίου τῆς μάχης, διὰ νὰ
δείξωσιν εἰς τοὺς γιγαντιστάτους των τὸ νεκρωμέ-
νον, ἀλλ' ἀκόμη ἀπειλητικὸν καὶ ἐπιτακτικὸν
πρόσωπόν των, μέχρις οὗ κατέπιπτον βρυχώμενοι
βρυγμὸν λύσσης ἀλλ' ὅχι ὀδύνης. Ποῖόν τι δ' ἔ-
μελλε νὰ εἶνε τὸ αἶσθημα τῶν κирассίων ἢ περ-
σίδων ἐκείνων νεκνίδων, τῶν μόλις ἐξελευσῶν ἐκ
τῆς παιδικῆς ἡλικίας, ὅτε κατὰ πρῶτον τὴν ἐ-
σπέραν ἡμέρας τινὸς μάχης, ὑπὸ σκηνὴν πορφυ-
ρᾶν, πρὸς τὸ ἀμυδρὸν φῶς κανδηλίου, ἔβλεπον
παρουσιαζόμενον ἐνώπιον αὐτῶν ἕνα τῶν φοβε-
ρῶν καὶ ὑπερηφάνων ἐκείνων σουλτάνων, μεμεθυ-
σμένον ἐκ τῆς νίκης καὶ ἐκ τοῦ αἵματος; Ἀλλὰ
τότε αὐτοὶ ἐγένοντο προσηνεῖς καὶ ἐρωτικοί, καὶ
σφίγγοντες τὰς παιδικὰς ἐκείνας χεῖρας ἐντὸς
τῶν γιγαντιαίων καὶ ἐκ τοῦ σφίγματος τῆς σπά-
θης ἀκόμη σπασμωδῶν χειρῶν των, ἐζήτουν χι-
λίας εἰκόνας ἀπὸ τὰ ἄνθη τῶν κήπων των, ἀπὸ
τοὺς μαργαρίτας τῶν ἐγγειριδίων των, ἀπὸ τὰ ὠ-
ραιότερα πτηνὰ τῶν ἀλσῶν των, ἀπὸ τὰ ὠραιό-
τερα χρώματα τῆς ἡοῦς, ὅποια ἀνατέλλει εἰς
τὴν Ἀνατολὴν καὶ εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, διὰ
νὰ ἐπαινέσωσι τὸ κάλλος τῶν τρεμουσῶν των δού-
λων, μέχρις οὗ αὐταὶ ἀνελάττουν, καὶ ἀπεκρί-
νοντο μὲ τὴν περιπαθὴ καὶ φαντασιώδη των γλῶσ-
σαν:—Στέρμα τῆς κεφαλῆς μου! Δόξα τῆς ζωῆς
μου! Γλυκύτατε καὶ φοβερό μου Κύριε! Νὰ εἶνε
πάντοτε λευκὸν καὶ ἐκλαμπρὸν τὸ πρόσωπόν σου
εἰς τοὺς δύο κόσμους τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώ-
πης! Ἡ δόξα νὰ σὲ παρακολουθῇ παντοῦ ὅπου
σὲ φέρῃ ὁ ἵππος σου! Νὰ ἐξαπλωθῇ ἡ σκιά σου
ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν! Ἐγὼ δὲ ἄς ἤμην ῥόδον νὰ
εὐωδιάζω ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ σαρκίου σου, ἢ
πεταλούδα, διὰ νὰ πετυγίζω ἄνωθεν τοῦ μετώ-
που σου!—Καὶ ἀκολουθῶς μὲ φωνὴν σιγανὴν δι-
ηγούντο εἰς τοὺς μεγάλους ἐκείνους ἐραστὰς των
κατηνασμένους, οἵτινες ἀνέκειντο νυσταλέοι πρὸς
τὸ στήθος των, τὰς παιδικὰς των ἱστορίας περὶ
ἀνακτόρων ἐκ σμαράγδου καὶ ὀρέων ἐκ χρυσοῦ,
ἐν ᾧ πέριξ τῆς σκηνῆς καὶ καθ' ἅπασαν τὴν καθη-
μαγμένην καὶ σκοτεινὴν πεδιάδα ὁ στρατὸς ἐ-

κοιμάτο. Ἀλλ' ἐκεῖνοι ἐγκατέλειπον πᾶσαν μαλ-
θακότητα εἰς τὸ κατώφλιον τοῦ χαρμελίου, καὶ
ἐξήρχοντο ἐκ τῶν ἐρώτων ἐκείνων πλέον ὑπερή-
φανοι καὶ πλέον διάπυροι. Ἦσαν ἡμεροὶ εἰς τὸ
χαρμελίον, ἄγριοι εἰς τὸ πεδίον, ταπεινόφρονες εἰς
τὸ τζαμίον καὶ ὑπερήφανοι ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἀπὸ
τοῦ θρόνου ἐλάλουν γλῶσσαν πλήρη ὑπερβολῶν
βροντοφώνων καὶ ἀπειλῶν κεραυνοβόλων, καὶ
πᾶσα αὐτῶν γνώμη ἦτο ἀπόφασις ἀμετάκλητος,
ἥτις προσκέρυττεν ἕνα πόλεμον, ἢ ἀνύψωνεν ἕνα
ἄνθρωπον εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς εὐδαιμονίας, ἢ
κατεκύλιε μίαν κεφαλὴν πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ
θρόνου, ἢ ἐξάπελυν μίαν καταιγίδα πυρὸς καὶ
σιδήρου κατὰ μίαν ἀντάρτιδος ἐπαρχίας. Οὕτω
δὲ τρέχοντες ὡς ἀνεμοστρόβιλοι ἀπὸ τῆς Περσίας
εἰς τὸν Δανούβιον καὶ ἀπὸ τῆς Ἀραβίας εἰς τὴν
Μακεδονίαν, καὶ διαβιούντες ἐν μάχαις, ἐν θριάμ-
βοις, ἐν θήραις, καὶ ἐν ἔρωσιν, μετέβαινον ἀπὸ
τοῦ ἄνθους τῆς νεότητος εἰς ἡλικίαν ἀνδρικὴν
ἔτι μᾶλλον κοχλάζουσιν καὶ θερμόβουλον, καὶ
ἀκολουθῶς εἰς γῆρας, τὸ ὅποιον δὲν ἠσθάνετο οὔτε
τὸ στήθος τῶν ὠρκίων των γυναικῶν, οὔτε ἡ ῥάχης
τῶν ἵππων των, οὔτε ἡ λαβὴ τῆς σπάθης των.
Οὐ μόνον δ' ἐν τῇ γερωντικῇ ἡλικίᾳ, ἀλλὰ καὶ
ἐν τῇ νεότητι αὐτῶν συνέβαινε πολλάκις, πιεζό-
μενοι ἀπὸ τὸ βάρος τῆς τερατώδους αὐτῶν δυ-
νάμεως, καταπληττόμενοι αἵφνης καὶ διὰ μίαν
ἐν τῇ μανίᾳ τῶν νικῶν καὶ τῶν θριάμβων των
ἀπὸ τὴν συναίσθησιν εὐθύνης ὑπερανθρώπου, καὶ
καταλαμβανόμενοι ὑπὸ εἵδους τινὸς τρόμου ἐν
τῇ ἀπομονώσει τοῦ ἰδίου αὐτῶν ὕψους, νὰ στρα-
φῶσιν ὀλοφύχως πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ νὰ διέλθωσιν
ἡμέρας ὕλας καὶ νύκτας εἰς τοὺς σκοτεινοὺς μυ-
χοὺς τῶν κήπων των συνθέτοντες ποιήματα θρη-
σκευτικὰ, ἢ ν' ἀπέλθωσιν εἰς παράλιόν τι, ὅπου
ἐμελέτων τὸ κοράνιον, ἢ συνεχόρευον τοὺς ἐκμα-
νεῖς χοροὺς τῶν δερβίσιδων, ἢ εἰς τὸ ἀναχωρητή-
ριον γέροντός τινος ἐρημίτου, ὅπως νεκρώσωσι
τὴν σάρκα νηστεύοντες καὶ φοροῦντες τρίχινον
τρίβωνα. Ὅπως δ' ἐν τῷ βίῳ, οὕτω καὶ ἐν τῷ θά-
νάτῳ ἐπεφάνησαν ἅπαντες σχεδὸν πρὸς τοὺς λα-
οὺς αὐτῶν μὲ πρόσωπον ἢ σεβαστὸν ἢ φοβερόν,
εἴτε ἀπέθνησκον ἐν γαλήνῃ ἱεροπρεπεῖ, ὅπως γε-
νάρχης τῆς δυναστείας, εἴτε πλήρεις ἡμερῶν ἐν-
δόξων ἄμα καὶ ὀλιβερών, ὅπως ὁ Ὁρχάν, εἴτε ὑπὸ
τὸ ἐγγειρίδιον προδότου, ὅπως Μουράδ ὁ Α', ἢ
ἐν τῇ ἀπογνώσει τῆς ἐξορίας, ὅπως ὁ Βαγιαζήτ,
ἢ συνδιαλεγόμενοι ἡσύχως ἐν τῷ μέσῳ στεφάνου
σοφῶν καὶ ποιητῶν ὡς Μωάμεθ ὁ Α', ἢ ἐκ λύ-
πης δι' ἥτταν, ὅπως Μουράδ ὁ Β'. Δύναται δὲ νὰ
εἴπῃ τις μετὰ βεβαιότητος, ὅτι τὰ ἀπειλητικὰ
αὐτῶν φάσματα εἶνε ὅ,τι μεγαλοπρεπέστερον καὶ
ποιητικώτερον θέλει ἀπομείνῃ εἰς τὸν αἵματο-
βαφῇ ὀρίζοντα τῆς ὀθωμανικῆς ἱστορίας.

Ἐπεται συνέχεια.

Οἱ κάτοικοι τῆς Βρασιλίας ἀνέρχονται εἰς 11,
100,000.

ΟΙ ΜΑΡΤΥΡΕΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Gaston Tissandier].

Φίλιππος Lebon—Ῥιχάρδος Ἀρκάρετ.

Ἡ ἱστορία τοῦ φωταερίου, ὀφειλομένου εἰς τὸν
Φίλιππον Lebon, εἶναι ἐπίσης συγκινητικὴ. Ἐξ-
ετάζοντες τὰ κατὰ τὸν βίον τοῦ Φιλίππου Le-
bon καὶ ἀναπολοῦντες τὰ προσκόμματα, κατὰ
τῶν ὁποίων ἠγωνίσθη, καὶ τὰ ἐμφορήσαντα αὐ-
τὸν γενναῖα αἰσθήματα, μέγιστον αἰσθανόμεθα
θαυμασμὸν πρὸς τὸν ταπεινὸν ἐργάτην, ὅστις ἐ-
προίκισε τὸν κόσμον διὰ τοιοῦτου εὐεργετήμα-
τος.

Ὁ Φίλιππος Lebon ἐγεννήθη ἐν Γαλλίᾳ τῷ
1767. Μετὰ παρέλευσιν εἰκοσι ἐτῶν ἔγινε δεκτὸς
ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ὀδῶν καὶ γεφυρῶν, ὅπου διε-
κρίθη διὰ τῆς ἀγχινοίας αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐταστι-
κοῦ του πνεύματος. Τὰ πρῶτα αὐτοῦ ἔργα ἀνά-
γονται εἰς τὴν μόλις τότε ἀναφαινομένην ἀτμο-
μηχανήν· τὴν 18 Ἀπριλίου 1792 ὁ νέος μηχαν-
νικὸς λαμβάνει ἐθνικὴν ἀμοιβὴν δύο χιλιάδων
φράγκων, ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὰς ἀρξάμενας δο-
κιμὰς πρὸς βελτίωσιν τῶν διὰ τοῦ πυρὸς μηχαν-
νῶν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν ὁ Φίλιππος
Lebon, διαμένων ἐν Brachay, ἔλαβε τὸ πρῶτον
ἀφορμὴν νὰ σκεφθῇ περὶ φωτισμοῦ διὰ φωταερίου.
Ἡμέραν τινὰ ἔβριψε δρόμα πριονιδίων ἐντὸς ὕα-
λινης φιάλης, ἣν ἐθέρμανεν ἐπὶ τοῦ πυρὸς· ἐκ τῆς
φιάλης ἐξῆλθεν ἀφθονὸς καπνὸς, ὅστις αἰφνιδίως
παρήγαγε λαμπρὰν φλόγα. Τὴν ἡ-
ἀναφλεχθεὶς παρήγαγε λαμπρὰν φλόγα. Τὴν ἡ-
μέραν ἐκείνην ἡ βιομηχανία ἐπέτυχεν μίαν τῶν
σπουδαιωτέρων καὶ ὠφελιμωτέρων αὐτῆς κατα-
κτήσεων. Ὁ Φίλιππος Lebon εἶχεν ἀνάψει τὸν
πρῶτον διὰ φωταερίου λύχνον. Ἀνθρώποι τινες
προθυμοποιοῦμενοι νὰ δυσφημῶσι πᾶσαν νέαν ἱ-
δέαν, καὶ νὰ ῥίπτωσι λίθον κατὰ παντὸς ἀνδρός,
εἰς τοῦ ὁποῦ τὸν ἐγκέφαλον ἀνέλαμψεν ὁ σπιν-
θὴρ τῆς ἐφευρέσεως, ἠθέλησαν ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ
τοῦ Lebon τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ τιμὴν, λέγοντες
ὅτι κατὰ τύχην ἐγένετο ἡ ἐφεύρεσις αὐτοῦ· ἀλλ'
ἡμεῖς δὲν πιστεύομεν εἰς τὰς τυχαίας αἰτίας, καὶ
εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἡ τύχη τὴν ἐγκαρτεροῦ-
σαν μόνον μεγαλοφυΐαν εὐνοεῖ. Κατὰ τύχην ἐπεσε
καὶ ἐνώπιον τοῦ Νεῦτωνος τὸ μῆλον, τὸ ὁ-
ποῖον παρεκίνησεν αὐτὸν νὰ ἐξετάσῃ τὰς αἰτίας
τῆς ἑλξεως τῶν σωμάτων, ἀλλ' ἡ τύχη ἄρα γε ἀπε-
κάλυψεν εἰς τὸ δαιμόνιον αὐτοῦ πνεῦμα τὰ μυ-
στήρια τῆς βαρύτητος τῶν κόσμων; Πολλὰ ἀπο-
σπᾷ ὁ βορρᾶς μῆλα ἀπὸ τοῦ στελέχους αὐτῶν,
ἀλλὰ δὲν ἀνεγείρει αὐτὰ πάντοτε Νεῦτων!

Πόσοι πρὸ τοῦ Lebon χηρικοὶ εἶχον ἴδει και-
όμενα ξύλα ἢ γαιάνθρακας! Ἀλλ' οὐδεὶς ἠννό-
ησε τί περιεῖχε τὸ ἀπλούστατον τοῦτο γεγονός.
Πόσοι εἶδον ὑφούμενον τὸ πῶμα λέβητός τινος
κατὰ τὴν ἀνάξιν τοῦ ὕδατος! Ἀλλὰ μόνος ὁ
Οὐάττ ἐμάντευσεν ἐν τῷ ἀπλούςτῳ τούτῳ φαι-
νομένῳ τὴν ἀτμομηχανήν, καθότι εἰς τὴν μεγα-

λοφυΐαν μόνον δέδοται νὰ προβλέπῃ τὸ μέλλον,
καὶ νὰ διακρίνῃ διὰ θαυμασίας τῷ ὄντι διορατι-
κῆς δυνάμεως τὸ ἐπιδεκτικὸν ἀναπτύξεως ἀπὸ
τοῦ μὴ βιωσίμου. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ὁ Φί-
λιππος Lebon κατενόησε τὴν σπουδαιότητα τοῦ
πειράματός του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐφαρμόσῃ αὐ-
τό. Ἐβεβαίωθη ὅτι τὰ ξύλα καὶ αἱ ἄλλαι καύ-
σιμοι ὕλαι παράγουσιν ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς
θερμότητος ἀέριον δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ εἰς
τὸν φωτισμὸν καὶ εἰς τὴν θέρμανσιν. Εἶδεν ὅτι
τὸ ἐκ τοῦ κατακαυομένου ξύλου ἀναπτυσσόμενον
ἀέριον συνοδεύεται ὑπὸ μελανωπῶν ἀτμῶν ἐχόν-
των ὁσμὴν δριμύτην καὶ ἐμπυρευματικὴν. Ὅπως
χρησιμεύσῃ εἰς τὴν παραγωγὴν φωτὸς, ἀνάγκη ν'
ἀπαλλαγῇ τῶν ξένων τούτων οὐσιῶν. Ὁ Lebon
εἰσῆγαγε τοὺς ἀτμούς δι' ἐκφορητικοῦ σωλήνος
εἰς φιάλην πλήρη ὕδατος, τὸ ὅποιον συνεπύκνου-
τὰς πησώδεις ἢ ὀρεῖας ὕλας, καὶ ἐξ οὗ τὸ ἀέριον
ἐξῆρχετο καθαρὸν. Ἡ ἀπλουστάτη αὕτη συσκευὴ
εἶναι ἡ πρῶτη εἰκὼν τῶν ἐργουστάσιων τοῦ φω-
ταερίου, περιλαμβανούσα τὰ τρία αὐτῶν οὐσιώδη
μέρη, ἥτοι συσκευὰς παραγωγῆς, σύστημα ἐκκα-
θαρίσεως καὶ δοχεῖον περιλαμβανόν τὰ ἀέρια.

Ὁ Φίλιππος Lebon ἐξηκολούθησεν ἐν Brachay
τὰ πρῶτα αὐτοῦ πειράματα, καὶ κατεσκεύασε
συσκευὴν ἐκ κεράμων, ἐν ᾗ τὰ ξύλα ἀπεσπάζοντο,
καὶ καθαριστὴν περιέχοντα ὕδωρ, ἐν ᾧ συνεπυ-
κνοῦτο ἡ πίσσα καὶ τὸ ὀρεῖον ὀξύ. Ἐκ τῆς λε-
κάνης ταύτης τὸ ἀέριον ἐξῆρχετο διὰ σωλήνος
καὶ ἐκείσιν, οἱ δὲ γείτονες τοῦ Lebon συνήρχοντο
ἐκθαμβοὶ καὶ ἐθαύμαζον τὸ λαμπρὸν φῶς, τὸ ὁ-
ποῖον τοσοῦτον εὐκόλως παρήγετο ἐνώπιον αὐ-
τῶν.

Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους ὁ ἐφευρέτης ἐκοι-
νοποίησε τὴν ἐφεύρεσίν του εἰς διαφόρους ἐγκρί-
τους ἐπιστήμονας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Τὴν 28
Σεπτεμβρίου 1799 λαμβάνει ἔγγραφον εὐρησιτε-
χίας, καὶ ἐν τῇ ἐκθέσει του περιγράφει τὸν θερ-
μολάμπιον (thermolampe), διὰ τοῦ ὁποῦ παραγε-
νόμενον καὶ κατασκευάζει συγχρόνως πίσ-
σαν καὶ ὀρεῖον ὀξύ. Ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἀνα-
φέρει τοὺς γαιάνθρακας ὡς δυνάμενους ν' ἀντι-
καταστήσωσι τὰ ξύλα, ἐκθέτει δὲ τὸ σύστημά
του μετὰ προφανοῦς συγκινήσεως καὶ μετὰ ζέ-
σεως ἐκτάκτου· ἀναγινώσκοντες ὅσα περὶ τού-
του ἔγραψε, θαυμάζομεν τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ, ἀ-
ποδεικνύουσιν ὅτι προσέβλεπε τὸ ἐπιφυλαττόμε-
νον εἰς τὸ σύστημα αὐτοῦ μέλλον.

Αὐτὸς ὁ Φίλιππος Lebon δὲν ἠδύνατο νὰ
ἐπιδοθῇ καθ' ὅλην τὴν ἐφεύρεσιν αὐ-
τοῦ· μηχανικὸς ὢν τῶν ὀδῶν καὶ γεφυρῶν καὶ
μὴ ἔχων περιουσίαν, ἠναγκάζετο νὰ ἐκπληροῖ τὰ
καθήκοντα τοῦ ἐπαγγέλματός του. Μεταβὰς ὡς
καθίστατο εἰς Ἀγγουλέμην, δὲν λησμονεῖ τὸ φω-
ταερίον, καὶ ποθεῖ τοὺς Παρισίους, τοὺς ὁποίους
ἀποκαλεῖ «ἀμίμητον ἐστὶν μελέτης». Κατα-
γίνεται εἰς τὰ μαθηματικὰ καὶ εἰς τὰς ἐπιστή-

μας, τὸ πνεῦμά του πλανᾶται μακρὰν τῶν καθημερινῶν αὐτοῦ ἀσχολιῶν. Ὁ πρῶτος μηχανικός παραπονεῖται κατὰ τοῦ Φιλίππου καὶ φθονεῖ αὐτὸν, καθότι βλέπει ἐν τῷ νεανίᾳ τούτῳ πνεῦμα ἀνώτερον καὶ συνάδελφον δυνάμενον ἴσως νὰ ἐπισκιάσῃ αὐτὸν, κρύπτων δὲ τὸν δόλον ὑπὸ φαινομένην ὑπόληψιν, προσπαθεῖ νὰ προκαλέσῃ τὴν παῦσιν του. Ἐχὼν πάντοτε κατὰ νοῦν τὸ περὶ φωτισμοῦ σχέδιον αὐτοῦ, ὁ Lebon μετέβαινε συχνάκις ἀπὸ Ἀγγουλέμης εἰς Brachay, ὅπου ἔτελει οἰκονομίας τὴν ἀγαπητὴν αὐτοῦ ἐφεύρεσιν. Αἱ αἰτιάσεις τοῦ προϊσταμένου του ὡς πρὸς τὰς ἐκ τῆς ἐργασίας ἀπουσίας του προεκάλεσαν ἀνάκρισιν κατὰ τοῦ Lebon. Ἐπιτροπὴ, διορισθεῖσα πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατ' αὐτοῦ παραπόνων, ἀπεφάνητο «ὅτι ἦτο ἐλεύθερος πάσης μομφῆς». Ἀλλ' ὡς ἡ ἐξῆς ἐπιστολὴ, ἣν ὁ Φίλιππος Lebon ἔγραψε πρὸς τὸν ὑπουργὸν, μαρτυρεῖ τὸν γενναῖον τοῦ ἐφευρέτου χαρακτῆρα.

«Ἡ μήτηρ μου, γράφει, εἶχεν ἀποθάνει πρὸ ὀλίγου· κατὰ συνέπειαν ἠναγκάσθην νὰ μεταβῶ ἐσπευσμένως εἰς Παρίσιους. Ἰδοὺ τὸ σφάλμα μου. Ὁ πρὸς τὴν ἐπιστήμην ἔρως μου καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ φανῶ χρήσιμος ἐδείκνυσαν ἔτι αὐτό. Ἐπεθύμουν νὰ τελειοποιήσω ἐφευρέσεις τινάς. . . . Τέλος ὑπύχνησα νὰ ἐπιτύχω· ἐξ ἑνὸς χιλιογράμμου ξύλων κατάρθωσα νὰ παράξω διὰ μόνης τῆς θερμότητος καθαρῶτατον καύσιμον ἀέριον μετὰ μεγίστης οἰκονομίας καὶ ἀφθονίας τοιαύτης, ὥστε ἐφώτιζεν ἐπὶ δύο ὥρας μετ' ἐντάσεως φωτὸς τεσσάρων ἢ πέντε κηρίων. Δοκιμὴ ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ πολίτου Προνή, διευθυντοῦ τῆς Σχολῆς τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, τοῦ πολίτου Lecamus, ἀρχηγοῦ τῆς τρίτης μοίρας, τοῦ πολίτου Besnard, γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, τοῦ πολίτου Gérard, ἐνὸς τῶν διευθυντῶν τῆς πολυτεχνικῆς Σχολῆς. . . Ἐλογίζομαι εὐτυχὴς, καθότι ἠλπίζον νὰ προσφέρω εἰς τὸν ὑπουργὸν τοὺς καρποὺς τῶν ἐργασιῶν μου· προετιθέμην ἐπίσης νὰ υποβάλω ὑμῖν ὑπόμνημα, τυχὼν τῆς ἐπιδοκιμασίας τοῦ πολίτου Προνή καὶ πολλῶν ἐπιστημόνων, περὶ τῆς διευθύνσεως τῶν ἀεροστάτων, ἀλλ' αἱ ὑποθέσεις μου μὲ ἠνάγκασαν νὰ μεταβῶ εἰς Παρίσιους. Βεβαίως δὲ ἦσαν ἐπείγουσαι, ἀφοῦ χάριν αὐτῶν παρήτησα τὰς ἀγαπητάς μου ἀσχολίας. Ἀλλὰ πόσον θὰ μοὶ φανῶσι δεινὰ, ἐν μὲ ἀναγκάσωσι νὰ καταλίπω σῶμα, ἐν ᾧ οἱ προῖτάμενοί μου μὲ ἐθεώρησαν ἄξιον τῶν διαφόρων βραβείων, καὶ μοὶ ἐνέτειλαν νὰ διδάξω ἀλληλοδιδάχως ὅλα τὰ μέρη τῶν ἐν τῇ Σχολῇ τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν παραδιδόμενων ἐπιστημῶν! Δὲν δύναμαι νὰ πεισθῶ ὅτι αἱ περιστάσεις μου, ὁ περὶ τὴν ἐπιστήμην ζήλος μου καὶ ὁ πόθος τοῦ νὰ φανῶ χρήσιμος εἰς τὴν πατρίδα τυγχάνων καὶ τῆς ἐπιδοκιμασίας ὑπουργοῦ, μὴ παύοντος νὰ προστατεύῃ τὰς ἐπιστήμας καὶ καταστήσαντός με τρόπον τινὰ ἑνοχον τοῦ ἰδίου ἐγκλήματος, δύ-

νανται νὰ γίνωσιν ἀφορμὴ τοιαύτης τιμωρίας. Θὰ μεταβῶ εἰς Παρίσιους· ἡ μεγίστη ἀνησυχία μὲ δὴλαί, ἀλλ' ἡ ἐλπίς μὲ συνοδεύει».

Ὁ Φίλιππος Lebon ἀπεστάλη εἰς τὴν θέσιν του, ἀλλ' ὁ πόλεμος ἐδεκάτιζε τοὺς πόρους τῆς Γαλλίας, ἡ δὲ δημοκρατία, καθ' ὃν χρόνον ὁ Βοναπάρτης ἦτο ἐν Ἰταλίᾳ, δὲν ἐφρόντιζε νὰ πληρώσῃ τοὺς μηχανικοὺς τῆς. Ὁ Lebon ἔγραψε πρὸς τὸν ὑπουργὸν ἐπιστολὰς καταπειγούσας, ζητῶν τοὺς ὀφειλομένους αὐτῷ μισθοὺς, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐδόθη αὐτῷ ἀπάντησις. Ἡ σύζυγος του ἤλθε τότε εἰς Παρίσιους· αἱ ἐνέργειαι αὐτῆς ἀπέβησαν ἐπίσης μάταιαι. Τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν, ὑπάρχουσαν ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς Σχολῆς τῶν ὁδῶν καὶ γεφυρῶν, ἔγραψεν ἡ ἰδία πρὸς τὸν ὑπουργόν.

«Ἐλευθερία — Ἰσότης. Παρίσιοι, 22 μεσιδορίου, ἔτι ἐβδόμῳ τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, μιᾶς καὶ ἀδικιέτου. Ἡ σύζυγος τοῦ πολίτου Lebon πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν ἐσωτερικῶν. Οὐτε ἐλεημοσύνην οὔτε χάριν σὰς ζητῶ, ἀλλὰ δικαιοσύνην. Πρὸ δύο μηνῶν τέκομαι ἑκατὸν εἴκοσι λεύγας μακρὰν τῆς οἰκίας μου. Μὴ διὰ νέων ἀναβολῶν ἀναγκάζετε οἰκογενειάρχην νὰ παραιτήσῃ ἐλλείψει πόρων ἐπάγγελμα, χάριν τοῦ ὁποίου τὰ πάντα ἐβυσσάσε. . . Ἀνάθεμα ὑπ' ὅψιν τὴν θέσιν μας, πολῖτα! Εἶναι φοβερά, ἡ δ' αἰτησίς μου δικαία. Τοῦτο μὲ πείθει ὅτι τὸ διάβημά μου τοῦτο δὲν θέλει ἀποτύχει παρ' ὑπουργῷ, ὅστις καθῆκον ἐκτοῦ θεωρεῖ τὸ νὰ ᾔναι δίκαιος.

»Χαιρετισμὸς καὶ ὑπόληψις.

»Ἡ ὑμετέρα ἀφωσιωμένη συμπολίτις, σύζυγος Lebon, τὸ γένος de Brambille».

Τὸ 1801 ὁ Φίλιππος Lebon προτεκλήθη εἰς Παρίσιους καὶ προσεκλήθη εἰς τὸν Blin, πρῶτον μηχανικὸν ἐπὶ τῆς λιθοστρώσεως. Λαμβάνει δεύτερον ἔγγραφον εὐρησιτεχνίας, ἡ δ' ἐκθεσίς του εἶναι ὑπόμνημα ἐπιστημονικὸν πλήρες γεγονότων καὶ ἰδεῶν. Ἐν αὐτῇ ποιεῖται λόγον περὶ τῶν πολυκρίθμων ἐφαρμογῶν τοῦ φωταερίου καὶ περὶ τῆς παραγωγῆς αὐτοῦ, διαγράφων τὴν ὅλην κατασκευὴν, τὴν ἀποστακτικὴν κάμινον, τοὺς συμπυκνωτάς, τοὺς καθαριστάς καὶ τοὺς ἐντὸς κεκλεισμένων λαμπτήρων καυτήρας τοῦ φωταερίου. Οὐδὲν λησμονεῖ, οὐδ' αὐτὴν τὴν ἀτμομηχανὴν καὶ τὰ ἀερόστατα. Ὁ Lebon προτείνει εἰς τὴν κυβέρνησιν νὰ κατασκευάσῃ συσκευὴν πρὸς θέρμανσιν καὶ φωτισμὸν τῶν δημοσίων καταστημάτων, ἀλλ' ἡ πρότασις αὕτη ἀπορρίπτεται. Τότε ὁ ταλαίπωρος ἐφευρέτης ἀθυμῶν ἐπὶ ταῖς μεταίαις αὐτοῦ ἀποπειραῖς καὶ ταῖς ἀποτυχίαις, ἀποφασίζει νὰ στραφῇ πρὸς τὸ κοινὸν, ἵνα ἀποδείξῃ τὸ ὠφέλιμον τῆς ἐφευρέσεώς του. Ἐνοικιάζει μέγαρόν τι κατὰ τὴν ὁδὸν St Dominique—St Germain, καὶ στήσας ἐν αὐτῷ συσκευὴν φωταερίου, ἥτις διένεμε τὸ φῶς

καὶ τὴν θερμότητα εἰς ὅλα τὰ δωμάτια καὶ εἰς τὴν αὐλὴν, φωτίζει τοὺς κήπους διὰ μυρίων λαμπτήρων ἐν εἶδει ἀνθέων διαφόρων. Κρήνη ἐφωτίζετο διὰ τοῦ νέου ἀερίου, τὸ δ' ἐξ αὐτῆς ῥέον ὕδωρ ἐφαίνετο φωτεινόν. Τὸ πλήθος συρρέει πανταχόθεν καὶ χαιρετίζει τὴν νέαν ἐφεύρεσιν. Ὁ Φίλιππος Lebon οἰστροληατῆθεις ὑπὸ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, δημοσιεύει προκήρυξιν, ἥτις εἶναι πρότυπον ἀξιοπρεπείας καὶ εὐλικρινείας, καὶ μαρτυρεῖ ἀληθῆ τοῦ μέλλοντος πρόβλεψιν. Παρακολουθῶν τὸ ἀέριον τοῦτο εἰς τὸ μέλλον, βλέπει αὐτὸ κυκλοφοροῦν ἐντὸς μεγάλων σωλήνων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐξερχόμενον φωτίζει πάσας τὰς ὁδοὺς τῶν μελλουσῶν πρωτευουσῶν.

Πάντες ἀποδίδουσι τέλος τὴν ὀφειλομένην τιμὴν εἰς τὸν διάστημον ἐφευρέτην, ἐπιτροπεία δὲ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ διορισθεῖσα ἀποφαίνεται, «ὅτι τὰ ὠφέλιμα ἀποτελέσματα τῶν πειραμάτων τοῦ πολίτου Lebon ἐπλήρωσαν καὶ δὴ καὶ ὑπερηκόντισαν τὰς προσδοκίας τῶν φίλων τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης». Ὁ Ναπολέων Α' παρεχώρησε μετ' οὐ πολὺ εἰς τὸν Lebon μέρος τοῦ δάσους τοῦ Ρουβραί, ὅπως ἐν αὐτῷ διοργανώσῃ τὴν ἀπόσταξιν τοῦ ξύλου καὶ τὴν κατασκευὴν τοῦ φωταερίου. Δυστυχῶς ὁ Lebon ἠναγκάσθη νὰ ἐπιχειρήσῃ πολλὰ συγχρόνως πράγματα. Παρὰ σκευάσας τὸ φωταερίον παρήγαγε πίσσαν καὶ ὀξικὸν ὀξύ, τὰ ὁποῖα ἔμελλε νὰ ἀποστείλῃ εἰς Ἀβερν πρὸς χρῆσιν τοῦ ναυτικοῦ. Καίτοι ἀδικόπως μοχλῶν καὶ κοπιᾶζων, ἤλπισε τότε ὅτι ἀνέτελλεν ἤδη ἡ ἡμέρα τὰς τύχης του. Τὸ ἐργοστάσιόν του ἐπεσκεφθήσαν πλείστοι ἐπιστήμονες, καὶ μετὰξὺ ἄλλων οἱ Ρῶσσοι πρίγκιπες Γαλίτσιν καὶ Δολγορόβσκη, οἵτινες προέτειναν εἰς τὸν ἐφευρέτην ἐν ὀνόματι τῆς κυβερνήσεώς των νὰ μεταφέρῃ τὰς συσκευάς του εἰς Ρωσίαν, ἀφῆσαν τῆς συμφωνίας. Ὁ Φίλιππος Lebon ἐκ φιλοπατρίας ἀπέκρουσε τὰς λαμπράς ταύτας προτάσεις, καὶ ἀπάντησεν ὅτι ἡ ἐφεύρεσίς του ἀνήκει εἰς τὴν πατρίδα του, καὶ ὅτι οὐδεμία ἄλλη χώρα ἤθελεν ὠφελῆθαι ἐκ τῶν ἐργασιῶν του.

Αἱ ἐλπίδες τοῦ Lebon ταχέως ἐψεύσθησαν. Ἐχθροὶ του τινὲς καὶ ἀνταγωνισταὶ ἐπροξένησαν αὐτῷ μυρίας ἐνοχλήσεις, καὶ αὐτὰ δὲ τὰ σοῖα καὶ συνησπίασθησαν κατ' αὐτοῦ. Αἰτλαψ κατέστρεψε τὴν οἰκίαν, ἐν ᾗ κατῴκει, μετ' ὀλίγον δὲ πυρκαϊὰ ἀπετέφρωσε μέρος τοῦ ἐργοστασίου του. Ἡ εἰμαρμένη ἐφαίνετο οἶονεῖ ἐπιμαινομένη κατὰ τοῦ ἀτυχοῦς ἐφευρέτου, ἀλλ' αἱ συμφοραὶ δὲν κατέβαλον τὸν ἀκαταπόνητον τοῦτον ἄνδρα, ἔχοντα ἄριστον συνεργάτην, τὴν γενναίαν καὶ ἀξίαν σύζυγόν του. Ὁ Φίλιππος Lebon ἀδιαλείπτως ἐργαζόμενος ἤθελεν ἴσως ὑπερνήκησει πᾶν πρόσκομμα, ἡγγικε δὲ καὶ ἡ ὥρα τῆς πραγματοποιήσεως τῶν περὶ φωτισμοῦ μεγάλων αὐτοῦ σχεδίων, ἀλλ' αἰφνης θάνατος τραγικὸς ὅσον

καὶ μυστηριώδης διέκοψε τὰς ἐργασίας του.

Αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς στέψεως τοῦ αυτοκράτορος Ναπολέοντος Α', τὴν 2 Δεκεμβρίου 1804, ἐδολοφονήθη ἀνάνδρως· τὸ σῶμα τοῦ ἐφευρέτου εὐρέθη ἄπνουν εἰς τὰ Ἡλύσια πεδία. Ἀγνωστος χεὶρ εἶχε κτυπήσει αὐτὸν τρισκαιδεκάκις δι' ἐγχειριδίου.

Ὀλίγους μῆνας προτοῦ ὁ ἀτυχὴς Lebon, πλήρης ὢν ἐνθουσιασμοῦ καὶ ζωηρότητος, ἔλεγε πρὸς τοὺς ἐν Brachay συμπολίτας του· «Καλοὶ μου φίλοι, μετ' ὀλίγον θὰ σὰς φωτίσω καὶ θὰ σὰς θερμάνω ἀπὸ Παρισίων εἰς Brachay». Τοῦτο ἦτο τῷ ὄντι δυνατόν, ἀλλ' οἱ ἀγαθοὶ τοῦ Brachay ἀτοικοὶ ἀνέσειον τοὺς ὤμους καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους· «εἶναι παράφρων!» Καὶ παράφρων ἦτο πράγματι, ἐὰν ᾔναι ἀληθές, ὡς λέγεται, ὅτι ἡ παραφροσύνη καὶ ἡ μεγαλοφυΐα ἔχουσι μεγίστην πρὸς ἀλλήλας συνάφειαν. Ὁ Φίλιππος Lebon ἦτο ἐκ τῶν φρενοβλαβῶν ἐκείνων, περὶ ὧν ὁ Bèranger λέγει, ὅτι νυμφεύονται μεγάλην τινὰ ἰδέαν, ἣν γονιμοποιοῦσι πρὸς ὄφελος τῆς ἀνθρωπότητος.

Καὶ αὐτὸς ἐνυμφεύθη μεγάλην ἰδέαν, καὶ ἔζησεν ἀτυχῆς, καὶ ἔγινε θύμα στυγεράς δολοφονίας. Τὴν σήμερον τὸ ἔργον αὐτοῦ ἀνεπτύχθη, καὶ ὁ σπόρος, ὃν κατέθεσεν ἐν τῷ ἀγρῷ τῶν ἐφευρέσεων, ἐτελεσφόρησεν· ὁ μέγας οὗτος καὶ συμπαθὴς ἀνὴρ εἶνε ἐξ ἐκείνων, οἵτινες δὲν πρέπει νὰ λησμονῶνται. Αἱ ὑπάρχουσαι εἰκόνες του δεικνύουσιν αὐτὸν ἔχοντα ὀφθαλμοὺς λαμπροὺς καὶ σκεπτικούς. Τὸ πρόσωπόν του εἶναι ὠχρὸν καὶ ἐκφραστικόν, ἡ κόμη μακρὰ καὶ λεῖα ἐπὶ τοῦ μετώπου, τὸ σῶμα ἰσχνόν καὶ εὐρυθμόν, καίτοι ὀλίγον ἔνεκα τῆς ἐργασίας κυρτωμένον. Ψυχὴν εἶχε διάπυρον καὶ ἄδολον καὶ φρόνημα γενναῖον, ἦτο δὲ εὐαπάτητος, καθὼ μὴ βλέπων τὸ κακόν, καὶ ἡγάπα εὐκόλως, καθότι τὰ προτερήματα μόνον τῶν ἄλλων διέκρινε. Τοιαύτη ἡ εἰκὼν τοῦ Φιλίππου Lebon. Δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν περὶ αὐτοῦ ὅτι ὁ Βολταίρος ἔλεγε περὶ τοῦ ἡρώδους τοῦ Ζαδὶγ' «Τὸν ἐθαύμαζον καὶ ὁμῶς τὸν ἡγάπων». Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ συγκεφαλαιώσωμεν τὸν βίον του διὰ τῆς ἐξῆς φράσεως ἐνὸς τῶν θαυμαστῶν του· «Ἀπέκτησε μείζονα ὑπόληψιν ἢ πλοῦτον».

Ἡ χῆρα του ἔλαβε μετὰ τὸν θάνατόν του σύνταξιν 1,200 φράγκων, καὶ ἠθέλησε νὰ ἐξακολουθῇ τὴν ἐπιχείρησιν τοῦ συζύγου τῆς, ἀλλ' εἰς μάτην κατέβαλε πᾶσαν πρὸς τοῦτο προσπάθειαν καὶ καρτερίαν. Νέα προσκόμματα καὶ νέαι συμφοραὶ ἐματαίωσαν τοὺς κόπους τῆς.

Ἰνα κρίνῃ ὁ ἀναγνώστης ὁποῖον ἀνάπτειν ἔλαβεν ἡ κατασκευὴ τοῦ εἰς τὸν Φίλιππον Lebon ὀφειλομένου φωταερίου, ἀρκεῖ νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ «Παρισινὴ Ἑταιρία» χορηγεῖ καθ' ἑκάστην εἰς τὴν κατανάλωσιν τῆς γαλλικῆς πρωτευούσης ἐν ἑκατομμύριον κυβικῶν μέτρων τοῦ ἀερίου τούτου, ἐπασχολοῦσα πρὸς κατασκευὴν τῶν ὕλων καὶ πρὸς

κατασκευήν τοῦ ἀερίου 6,000 ἐργάτας καὶ δύο πρὸς τοῦτοις χιλιάδας ὑπαλλήλων, τὴν συντήρησιν καὶ τὸν φωτισμὸν ἐπιμελουμένων.

Ὁ μόνον ἡ βιομηχανία παρέχει εἰς τὰς κοινωνίας τὰ θαυμάσια αὐτῆς καὶ ὠφέλιμα προϊόντα, ἀλλὰ πορίζει τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ εἰς μυριάδας ἐργατῶν. Ἡ ἐξάπλωσις τῶν μηχανῶν, τῶν βιομηχανικῶν τούτων ἐργαλείων τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, παρήγαγεν ὡς πρὸς τοῦτο καταπληκτικὰ ἀποτελέσματα.

Κατὰ τὰς ἐπισήμους στατιστικὰς ἡ δύναμις τῶν ἐν Γαλλίᾳ νῦν ἐργαζομένων ἀτμομηχανῶν ἀνέρχεται εἰς 1,500,000 ἵππων ἀτμοῦ, ἥτοι 4,500,000 ἵππων ὑποζυγίων, ἰσοδυναμούντων πρὸς τὴν ἐργασίαν 31,590,000 ἀνθρώπων. Ὁ ἀριθμὸς δὲ οὗτος ὑπερβαίνει δεκάκις τὸν εὐέχοντα βιομηχανικὸν πληθυσμὸν τῆς Γαλλίας, καθότι ὁ βιομηχανικὸς οὗτος πληθυσμὸς ἀνέρχεται τὴν σήμερον εἰς 8,400,000, συμπεριλαμβανομένων τῶν γυναικῶν, τῶν παιδιῶν καὶ τῶν γερόντων· ἐκ τούτων δὲ οἱ 3,200,000 μόνον δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐργάται ἐν ἐνεργείᾳ.

Ἐὰν ἐνῆθετο διὰ τῆς χειρὸς ὅλον τὸ βαμβάκινον νῆμα, τὸ ὅποῖον ἡ Ἀγγλία κατασκευάζει κατ' ἔτος διὰ τῶν αὐτοκινήτων (self-acting) μηχανῶν, νηλοῦσθαι 1000 ὁμοῦ κλωστής, ἤθελον ἐπασχοληθῇ 91 ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, ἥτοι τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Εὐρώπης. Γυνὴ ἐπιτηδείως πλέκουσα δύναται νὰ πλέξῃ διὰ μὲν τῆς χειρὸς 80 βροχιῆδας ἀνὰ λεπτὸν· διὰ δὲ τοῦ κυκλοτεροῦς μηχανήματος (métier circulaire) 480,000.

Μνημονεύοντες τοὺς καταπληκτικοὺς τούτους ἀριθμοὺς, ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν καὶ τὸν ἐνθουσιασμὸν πρὸς τοὺς ὑπὸ τῆς ἱστορίας λησμονηθέντας μεγάλους ἐργάτας, τοὺς καθιερώσαντας διὰ τῆς καρτερίας αὐτῶν καὶ τῆς μεγαλοφυΐας τὴν βασιλείαν τῶν μηχανῶν. Οἱ πλεῖστοι αὐτῶν παρεγνωρίσθησαν καὶ κατεδιώχθησαν κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἥττον, καὶ ἔζησαν ἀτυχεῖς.

Ἡ ἱστορία τοῦ περιφήμου κουρέως τοῦ Πρέστον, τοῦ ἐφευρόντος τὰς πρώτας κλωστικὰς μηχανὰς, παρέχει ἡμῖν πρῶτον παράδειγμα.

Ὁ Ριχάρδος Ἀρκράϊτ (Arkwright), γεννηθεὶς ἐν τῇ κομητίᾳ τοῦ Λάνκαστερ ἐν Ἀγγλίᾳ, τὴν 23 Δεκεμβρίου 1732, τοσοῦτον ἦτο πτωχὸς κατὰ τὴν νεότητά του, ὥστε ἠναγκάσθη νὰ γίνῃ ὑπηρέτης κουρέως. Ἀποταμιεύσας ὀλίγα χρήματα συνέστησεν ἐν Μάντσεστερ μικρὸν κουρεῖον μετὰ τῆς ἐξῆς ἐπιγραφῆς· «Εἰς τὸν ὑπόγειον κουρεῖα»· *ξυρίζει ἀντὶ δύνω σοι δίδω*. Οἱ ἄλλοι κουρεῖς ἐνώπιον τοῦ τοιοῦτου συναγωνισμοῦ κατεβίβασαν τὰς τιμὰς των. Ὁ Ἀρκράϊτ, ἵνα μὴ ἐλαττωθῇ τῶν συναδέλφων του, ἐματαίωσε πάντα συναγωνισμὸν οὕτω πως τροποποιήσας τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ἐρ-

γαστηρίου του· «*Εἰ καλὸν ξύρισμα ἀντὶ ἐνὸς σοι δίδω*».

Ἀνὲν πιστεύομεν ὁ κουρεὺς νὰ ἐπλούτησε τοιαύτην δρίσας τιμὴν, ἤρξατο δὲ περιερχόμενος τὴν χώραν καὶ ἐμπορεύμενος κόμης, ὅς παρὰ νέων χωρικῶν ἠγύραζε, καὶ πωλῶν κατ' ὅδον βαρὴν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευαζομένην. Εἶχε δὲ κλίβιν ἐκτακτον πρὸς τὴν μηχανικὴν καὶ κατεσκεύαζε κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως πρωτότυπα μηχανῶν. Ἀπαντήσας κατὰ τινα περιοδεῖαν τὸν ὥρολογοποιὸν Καί, ἀπέκτησε παρ' αὐτῷ τὰς ἐλλειπούσας αὐτῷ στοιχειώδεις γνώσεις καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν μηχανοποιίαν. Ὁ Ἀρκράϊτ εἶχε δραστηριότητα ἀκαταπόνητον καὶ εἰργάζετο κατ' ἐκάστην ἀπὸ τῆς τετάρτης πρωΐνης μέχρι τῆς ἐνάτης ἐσπερινῆς ὥρας, καίτοι δὲ πενήστιατος ὢν καὶ ῥακένδυτος, κατάρθωσεν ὅμως νὰ κατασκευάσῃ τὴ βοήθειαν τοῦ Καί τὸ πρωτότυπον τῆς πρώτης βαμβάκοκλωστικῆς μηχανῆς, ἐκθέσας αὐτὴν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ἀμύσου σχολῆς τοῦ Πρέστον. Ἡ τύχη ἐφάνη τέλος εὐνοϊκὴ πρὸς τὸν καρτερικὸν ἐργάτην. Τῷ 1769 τῇ συνδρομῇ πλουσιῶν τινῶν βιομηχανῶν ἔλαβεν ἑγγράφον ἐννεατεχνίας καὶ συνέστησε κλωστήριον βαμβάκος ἐν Νοτιγγάμ, ἑπείτα δὲ ἐν Κρόμφορντ (Derbyshire), καὶ τέλος πλησίον τοῦ Χόρλεϋ. Μετὰ τινα χρόνον οἱ καταστηματαρχαὶ τοῦ Lancashire συνησπίσθησαν κατὰ τοῦ Ἀρκράϊτ, οἱ ἐργάται εἰς μῖσος κατ' αὐτοῦ ὑποκινούμενοι ἐθεώρησαν αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν, ὅστις διὰ τῶν μηχανῶν ἐμελλε νὰ ἐπιφέρῃ ἐλάττωσιν εἰς τὰ ἡμερομίσθια, ἀπεφάσισαν δὲ νὰ τὸν καταστρέψωσι. Τὸ ἐργοστάσιόν του ἐληλατήθη ὑπὸ πλήθους ἐμμανοῦς. Ὁ Ἀρκράϊτ οὐδόλως πτοηθεὶς ἐξηκολούησε τὰς ἐργασίας του, τὰ δὲ προϊόντα του ἦσαν ἀνώτερα τῶν ἄλλων. Οἱ ἔμποροι τοῦ Lancashire ἠρνήθησαν ν' ἀγοράσωσιν αὐτὰ, καὶ ἀπορρίψαντες τὰς μηχανὰς του συνήνωσαν ὅπως καταβάλωσιν αὐτὸν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἀλλ' οὐδὲν ἴσχυσε νὰ κλονίσῃ τὴν καρτερίαν τοῦ μεγάλου κλωστοῦ, ὅστις ἐπὶ τέλους ἐθρίμβευσε. Περὶ τὰ τέλη τοῦ βίου του εἶδε τὴν πλήρη τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐπιτυχίαν. Πλεῖστα κλωστήρια ἰδρύθησαν ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του εἰς τινα διαμερίσματα τῆς Σκωτίας, οἱ δ' ἀντίπαλοί του ἀναγκασθέντες νὰ ὑποχωρήσωσι παρεδέχθησαν τὴν μηχανήν του, χρησιμεύουσιν ἔτι καὶ νῦν.

Ὁ Ἀρκράϊτ τοσοῦτον εἶχεν ἰσχυρὰν τὴν θέλησιν, ὥστε πεντηκοντούτης ὢν ἔμαθε μόνος τὴν γραμματικὴν καὶ ὁρογραφίαν. Ἀσχοληθεὶς μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς μόνον τὴν μηχανικὴν καὶ εἰς τὴν σύστασιν ἐργοστασίων, ἥτο ἄμοιρος καὶ αὐτῶν τῶν πρώτων τῆς φιλολογίας σοφειῶν. Ὁ θεμελιωτὴς τῶν νεωτέρων τεχνουργειῶν, ὅστις, ὡς εἶδομεν, ὑπέστη ἐπὶ τινα χρόνον καὶ ἀτυχίαν καὶ καταδρομὴν, ἀπέθανεν ἐν μέσῳ τῶν τιμῶν καὶ τοῦ πλούτου τὴν 3 Αὐγούστου 1792, ἀφῆ-

σας 12 ἑκατομμύρια. Ἡ ἐφεύρεσις αὐτοῦ τοιαύτην ἔδωκεν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ βαμβάκινου νήματος ὥθησιν, ὥστε ἡ εἰς Ἀγγλίαν εἰσαγωγὴ τοῦ βαμβάκος, ἥτις ἀπὸ τοῦ 1771 μέχρι τοῦ 1780 συνεποσοῦτο εἰς 5,735,000 λιβρῶν, ἀνῆλθε τῷ 1817 καὶ 1821 εἰς 144 ἑκατομμύρια, ἐξ ὧν τὰ 130 ἑκατομμύρια κατηναλώθησαν ἐν τῇ Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Ἡ ἐκ τῆς χρήσεως τῆς μηχανῆς Ἀρκράϊτ προκύψασα ἐλάττωσις τῶν ἡμερομισθίων εἶναι ἀνυπολόγιστος, καὶ κατέστησε τὴν κατασκευὴν τῶν βαμβάκινων ὑφασμάτων ἀφθονωτέραν πάσης ἄλλης.

ΕΛΙΖΑ Σ. ΣΟΡΤΕΡ

Ὁ λόγιος συνδρομητὴς τῆς Ἑστίας κ. Νικόλαος Ἀρσένης ἐκοινοποίησεν ἡμῖν μακρὰν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου τοῦ Γένους Φιλίππου Ἰωάννου, γραφεῖσαν μικρὸν μετὰ τὴν Ὀκτωβριανὴν μεταπολίτευσιν πρὸς τὸν μακαρίτην Μαρτίνον Π. Βρετόν. Ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀποσπῶμεν τὸ ἐπόμενον ἄξιον ἀναγνώσεως καὶ μελέτης τεμάχιον. Σ. τ. Δ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ

«..... Περὶ τοῦ βασιλέως Ὁθωνος καὶ τῶν ἀντιπάλων καὶ διαβολῶν αὐτοῦ δὲν λέγω ἐπὶ τοῦ παρόντος τίποτε. Αἱ γλώσσαι τῶν ἀνθρώπων ὁμοιάζουσι τὸ βεῦμα τοῦ Εὐρίπου. Θέλουσι σφαρῇ (καὶ ἤρχισαν ἤδη νὰ στρέφονται) καὶ θέλουσιν ἀποδώσῃ δικαιοσύνην εἰς τὸν ἡπιώτατον καὶ ἀγαθώτατον ἐκείνον μονάρχην, ὅστις ἠγάπησε τὴν Ἑλλάδα πλεονέστερον τῆς πατρίδος του, εἰργάσθη ὑπὲρ αὐτῆς ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει, ἀρειδῶν καὶ ζωῆς καὶ υγείας, ἐδαπάνησε τριάκοντα ἔτη τὰ ἀνθρωπότερα τῆς ζωῆς του ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν ὑπηκόων του, μετὰ δὲ τοσαύτας (ἐτησίαις σχεδὸν) συνωμοσίας καὶ ἀνταρσίας οὐδέποτε ὑπέγραψε θανατικὴν ἀπόφασιν ἐνεκα πολιτικῶν ἐγκλημάτων, οὐδέποτε ἠνέχθη νὰ χυθῇ ἐνεκα τοιούτων οὐδὲ ῥανὶς αἵματος, ἐδείχθη δὲ πάντοτε εὐοίμος νὰ συγχωρήσῃ τοὺς ἐχθροὺς του καὶ νὰ τοὺς εἰσαγάγῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ναί, οἱ διαβολαῖς του θέλουσιν αἰσθανθῇ τύψιν συνειδότος δι' ὅσα ἀσυνειδήτως ἐξετόξευσαν κατὰ τοῦ ἐναρέτου καὶ ἀθόου βασιλέως, εἰς τὴν ἀπέδωκεν τὴν αἰτίαν πάντων ἐκείνων τῶν κακῶν ἐν Ἑλλάδι, ὧν ἀληθεῖς αἴτιοι ἦσαν αὐτοὶ ἢ ἄλλοι ὅμοιοι αὐτῶν. Ὡς οἱ Ἑβραῖοι ἐπίστευον, ὅτι καθαρίζονται ἀπὸ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων των, φορτώνοντες αὐτὰ εἰς τὴν ῥάχιν τοῦ ἀποπομπαίου τράγου, τὸν ὅποιον ἀπεδίωκον εἰς τὴν ἔρημον, οὕτω καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, ὅτι ἀπαλλασσόμεθα τῶν κακιῶν ἡμῶν, ῥίπτοντες αὐτὰ εἰς τὴν ῥάχιν τῶν ἡγεμόνων ἡμῶν. Δις μέχρι τοῦδε ἐπράξαμεν τοῦτο. Ὁ Θεὸς ἂς μᾶς συγχωρήσῃ!»

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ ὑπουργὸς * * προσεκάλεσε πρὸ τινος εἰς γαστρίμα τὸν δημοσιογράφον *, ὅστις δὲν κάμνει ἄλλο ἢ νὰ τὸν κωλολογῇ.

Ὡς δὲ τις ἐξέφρασε τὴν ἐκπληξίν του,

— Τί νὰ κάμω, ἀδελφέ; ἀνέκραξεν ὁ ὑπουργός, ἀφοῦ δὲν ἔμπορὼ νὰ τοῦ κλείσω τὸ στόμα, ἀνάγκη νὰ τοῦ τὸ γεμίσω.

* *

Ἐν τῷ δικαστηρίῳ :

— Τὸ τραπέζικόν γραμματίον τὸ εἶχατε εὑρεῖ καθ' ὁδόν;

— Μάλιστα, κύριε πρόεδρε.

— Διὰ τί δὲν τὸ ἀπεδώσατε;

— Τὸ ἀπέδωσα, κύριε πρόεδρε.

— Ποῦ;

— Εἰς τὴν κυκλοφορίαν.

* *

— Ὁ οἶνος εἶνε ὁ μεγαλύτερος ἐχθρὸς σου, ἔλεγεν ἱερεὺς πρὸς μέθυσον.

— Ἀλλὰ, πάτερ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος, τὸ Εὐαγγέλιον δὲν λέγει: «Ἀγαπήτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν»;

— Ναί, Πέτρο, ἀλλὰ δὲν λέγει καὶ καταπίνετε αὐτούς.

* *

Οἱ φόροι ἐν Ἀγγλίᾳ ἦσαν βαρεῖς κατὰ τὸν τελευταῖον αἰῶνα, καὶ ὁ σημεῖραι προσετίθεντο νέοι.

Ἡμέραν τινὰ ὁ Σουίφτ περιεπάτει μετὰ τινῶν φίλων του, ὅτε κυρία τις εἶπε:

— Τί καθαρὸς ἀὴρ ὅπου εἶνε ἐδῶ!

Ὁ Σουίφτ ῥίπτεται παρυσυὺς εἰς τοὺς πόδας τῆς κυρίας, καί,

— Δι' ὄνομα Θεοῦ, κυρία μου, λέγει, μὴ κάμνετε λόγον περὶ τῆς καθαρότητος τοῦ ἀέρος! Ὅχι μᾶς τὸν φορολογήσουν.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Ὁ Γιάννης εὐρίσκειται εἰς τὸν ἐξώστην, ὅπου διασκέδαζει παρατηρῶν διερχόμενον τάγμα στρατιωτῶν.

Ὁ κύριος του, ἀφοῦ ἐπανειλημμένως ἀλλ' εἰς μάτην ἔκρουσε τὸν κώδωνα, προχωρεῖ πρὸς τὸν ὑπηρέτην καὶ τὸν κτυπᾷ ἐλαφρῶς ἐπὶ τοῦ ὤμου.

Ὁ Γιάννης στρέφεται ἐνὸς, καὶ θέλων νὰ δικαιολογηθῇ·

— ὦ! μὲ συγχωρεῖς, ἀφέντη, ὁ ἀββόγος πῶς εἶνε ἡ κυρά!

Εἶνε ἡ δευτέρα ὥρα τῆς πρωΐας.

Δύο κροπὴγια ἀνημμένα ἴστανται ἐπὶ τῆς παρὰ τὴν κλίνην τραπέζης, ἐνώπιον τῆς ὁποίας κάθηται συμβολαιογράφος, εἰς τὴν γέρον φιλάργυρος ὑπαγορεύει μετὰ πολλοῦ τοῦ κόπου τὴν διαθήκην του.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἐργασίας ταύτης, ὁ καλὸς μας γέρον ἐπαναπίπτει εἰς τὴν κλίνην του ἡμιθανής. Ἀλλὰ πρὶν παραδῶσθαι τὸ πνεῦμα..... σβύνει τὸ ἐν κερὶον.

Ὁ Le Sage δὲν ἠδύνατο ν' ἀκούῃ εἰμὴ διὰ τῆς βοηθείας μικροῦ τινος συριγγίου, ὅπερ προσ-
ῆρμαζεν εἰς τὸ οὖς του. « Ἰδοὺ ὁ εὐεργέτης μου,
ἔλεγε πρὸς τινὰ τῶν φίλων του, σύρων τὸ σαλ-
πίγγιον τοῦτο ἐκ τοῦ θυλακίου του. Ὑπάργω εἰς
οἰκίαν τινὰ, ὅπου βλέπω νέα πρόσωπα· εἶνε ἐλ-
πίς ὅτι μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχουσι καὶ τινες νοή-
μονες; μεταχειρίζομαι τὸ συρίγγιον μου. Βλέπω
ἐξ ἐναντίας ὅτι εἶνε ὅλοι ἀνόητοι; τὸ τυλίσσω
καὶ τὸ βάλλω εἰς τὸ θυλάκιόν μου, λέγων: "Ἄν
ἤμπορῃς, κάμε με νὰ πλήξω». ΙΑΝΑΕ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Προκειμένου περὶ ταῶνων, τοὺς θαυμάζο-
μεν, ὅταν ἀναπτύσσωσι τὴν οὐρανὸν καὶ ὄχι τὴν
φωνήν των. Προκειμένου περὶ ὑπουργῶν, συμβαί-
νει τὸ ἀκριβῶς ἐναντίον.

* * Οἱ ἄνθρωποι τρέχουσιν ἐπὶ τεθρίππου διώ-
κοντες τὴν εὐτοχίαν, ἐν ᾧ αὐτὴ βαδίζει πεζή, . . .
καὶ ἴσως ἀνυπόδητος.

* * Οἱ ἄνθρωποι φειδωλεύονται τὴν ὑγίαν των,
ὅταν εἶνε ὀλίγη, καὶ τὰ πλούτη των, ὅταν εἶνε
πολλά.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἡ Ὑπολογίζονται εἰς πλείονα τῶν 10 εκα-
τομμυρίων φράγκων τὰ εἰσπραχθέντα ἐκ τῆς ἐ-
ξαγωγῆς τεχνητῶν μαλλίων ἐν Γαλλίᾳ κατὰ
μόνον τὸ ἔτος 1873. Ἐκτοτε ὁ ἀριθμὸς οὗτος
ἠῦξεν σημαντικῶς. Ἡ Γαλλία, ἥτις προμηθεύει
ὅλον τὸν κόσμον τὰ ἀντικείμενα τῶν νεωτερι-
σμῶν αὐτῆς, προμηθεύει αὐτὸν καὶ με τοὺς τε-
χνητοὺς πλοκάμους τῆς κόμης. Ὑπάρχουσι ἐκεῖ
ἐμποροὶ περιοδεύοντες οὐδὲν ἄλλο ἔργον ἔχοντες
ἢ νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον, νὰ ἐ-
πισκέπτονται τὰς ἐμπορικὰς πανηγύρεις, νὰ προ-
τείνωσιν εἰς πτωχὰς νεάνιδας νὰ ἀνταλλάξωσι
τὰς κόμας των ἀντὶ ἐσθίων, σαλίων, ἢ ἄλλων
διαφόρων ἀντικειμένων, τὰ ὅποια ταῖς ἐπιδει-
κνύουσιν. Εἷς τινὰς κοινότητος τὸ πρᾶγμα κα-
τήντησε πλέον ἔξις, καὶ κατὰ πᾶν ἔτος αἱ γυ-
ναῖκες υποβάλλονται εἰς τακτικὴν ἀποκοπὴν τῆς
κόμης των, ὅπως προμηθευθῶσι τὰ νέα αὐτῶν φο-
ρέματα. Ὀλιγώτερον ἐπιζήτητα εἶνε τὰ μαῦρα
μαλλία, διότι εὐκόλως κατασκευάζονται πλασὰ
τοιαῦτα διὰ τῆς βαφῆς. Οἱ ὠραῖοι ξανθοὶ πλό-
καμοι πωλοῦνται ὑπὸ τῶν κομμωτῶν μέχρι 270
φράγκων τὸ χιλιόγραμμον, τὰ δὲ λευκὰ μαλλία
διὰ τὴν σπανιότητα αὐτῶν φθάνουσιν ἐνίοτε εἰς
τιμὰς ὄντες μυριάδες, 10,000 φράγκα τὸ χιλιό-
γραμμον.

Ἐν Παρισίοις ὑπάρχουσι 1,900 κομμωταί, ἔ-
χοντες εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν 2,730 τεχνίτας.
Ὅταν τις συλλογίζεται ὅτι ἕκαστος τῶν πρώτων
ἐφεῦρε ἀλάνθαστόν τι ὑγρὸν ἢ ἀλοιφὴν πρὸς ἀνα-
φύτρωσιν τῆς κόμης, καὶ ὅτι καὶ τῶν δευτέρων
ἕκαστος, ἅμα ἀνοίξας ἴδιον κατάστημα, δὲν θά

λείψῃ νὰ κάμῃ τὴν ἐφευρέσιν του, ἀπορεῖ ὅτι ἀ-
κόμη ὑπάρχουσι φαλακροὶ φαινόμενοι εἰς τὰς ὀ-
δοὺς.

Δύο περιεργότατοι νάνοι θέλουσιν ἐκτεθῇ
προσεχῶς εἰς θεῶν τοῦ κοινοῦ ἐν Λονδίῳ. Τού-
των ὁ μὲν εἶνε γυνὴ, ὀνομαζομένη μὲς Lucia Za-
rate, ὁ δὲ ἀνὴρ, φέρων τὸ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα
στρατηγὸς Mite. Φαίνεται δὲ ὅτι τὰ ἀνθρώπινα
ταῦτα ὄντα ἔχουσι τὸ ἐλάχιστον ἐν τῷ κόσμῳ ἀ-
νάστημα, διότι ἡ μὲν Lucia Zarate μόλις ἔχει
βάρος 4 ἀγγλικῶν λιτρῶν καὶ τριῶν τετάρτων
τῆς λίτρας, ὕψος δὲ μόλις 20 δακτύλων, ὁ δὲ
μικροσκοπικὸς στρατηγὸς βάρος μὲν 9 λιτρῶν,
ὕψος δὲ μὴ ὑπερβαῖνον τοὺς 21 δακτύλους.

Ἡ Λουκία Zarate ἐγεννήθη τῇ 2 Ἰανουαρίου
1863 ἐν San-Carlos τοῦ Μεξικοῦ ἐκ γονέων Με-
ξικανῶν, εὐρισκομένων νῦν ἐν Λονδίῳ, ἐλκόντων
δὲ τὸ γένος ἐξ Ἰσπανῶν ἢ μιγάδων καὶ ἐχόντων
ἀνάστημα μέτριον. Πλὴν τῆς νάνου ἀπέκτησαν
καὶ ἄλλα παιδιὰ οὐδὲν ἔχοντα τὸ παρὰ φύσιν. Ἡ
μὲς Λουκία εἶνε ἄσχημος, καὶ μόνον ὀλίγας ἀγ-
γλικὰς λέξεις γινώσκει· εἶνε ὅμως ζωηρὰ καὶ νο-
ήμων, καὶ εὐχαριστεῖται εἰς ἄκρον δίδουσα δια-
ταγὰς εἰς δύο μεγαλιτέρους νάνους ὑπηρετοῦν-
τας αὐτὴν καὶ τὸν σύντροφόν της. Διηγοῦνται ὅτι,
ὅτε ἐγεννήθη, ἔθεσαν αὐτὴν τυλιγμένην ἐντὸς
μαλλίων εἰς κιβωτίδιόν τι, καὶ ὅτι τὸ βάρος αὐ-
τῆς τότε ἦτο 2 ¹/₂ περίπου λιτρῶν. Ἐντὸς ἐνὸς
δ' ἔτους ἠῦξήθη εἰς τὸ ἀνάστημα, ὅπερ ἔκτοτε
διετήρησε. Καίτοι φαίνεται μεγάλην εὐρίσκουσα
εὐχαρίστησιν νὰ παρατηρῇ τὰς κινήσεις ὥρολο-
γίου, καὶ δὲν ἔλαβε καμμίαν παιδείυσιν ἢ ἀνά-
πτυξιν, εἶνε ὅμως δραστηριωτάτη καὶ τολμηρὰ
ὡς πίθηκος, ἔχει δὲ πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὰ
μικρόσωμα ἡδὴ τῆς οἰκογενείας τῶν ζώων τού-
των. Πρὸ δέκα ἡδὴ ἔτων ἤρξατο ἐκτιθεμένη εἰς
τὸ δημόσιον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν.

Ὁ δὲ στρατηγὸς Mite ἐγεννήθη τῇ 2 Ὀκτω-
βρίου 1864 ἐξ Ἀμερικανῶν γονέων ἐν τῇ κομη-
τείᾳ Shenandoah ἐγγὺς τῆς Νέας Ὑόρκης. Οὗτος
εἶνε ξανθὸς, εὐσωμος, νοήμων καὶ εὐθυμὸς· φαί-
νεται δ' ὅτι ἔχει ὑψηλὴν ἰδέαν περὶ τοῦ ἀτόμου
του, καὶ πολλάκις ὀργίζεται διὰ τοὺς οὐχὶ ἀ-
βρόφρονας πρὸς αὐτὸν τρόπους τῆς συντροφῆς του,
ἣν ὀνομάζει Lucy. Κατὰ τὴν γέννησίν του εἶχεν
ἀνάστημα 9 δακτύλων, βάρος δ' ὀλιγώτερον μιᾶς
λίτρας, ἠῦξεν δὲ μέχρι τοῦ ὀγδόου τῆς ἡλικίας
του ἔτους, καὶ ἔκτοτε τὸ ἀνάστημά του ἔμεινε
στάσιμον. Καὶ οὗτος δ' ἐξέτεθον τὸ πρῶτον εἰς τὰς
Ἡνωμένας πολιτείας πρὸ ἐξ ἔτων.

Συνοδεύονται δὲ οἱ δύο οὔτοι νάνοι ὑπὸ δύο
ἄλλων πυγμαίων, τῆς μὲς Jenny Quigley ἐκ
Γλασκώβης καὶ τοῦ μοιράρχου Foob, Ἀμερικανοῦ.
Ἄλλ' ἡ μὲς Lucia καὶ ὁ général Mite μόλις φθά-
νουσιν ἕως τὰ γόνατα τῶν δύο ἄλλων.